

**Πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε
δικαιολογητικά έγγραφα και κοινωνικά δικαιώματα**

Μάρτιος 2022

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	2
Άδεια διαμονής (ΑΔΕΤ)	3
Στάδιο Υπηρεσίας Ασύλου: Απόφαση ΑΔΕΤ / Απόφαση Ανανέωσης ΑΔΕΤ	3
Στάδιο Ελληνικής Αστυνομίας: κατάθεση δικαιολογητικών και αποτυπωμάτων	7
Χρόνιες καθυστερήσεις στην έκδοση και ανανέωση ΑΔΕΤ	7
Λοιπά έγγραφα	10
Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ)	10
Κλειδάρητος TAXISnet	10
Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης(ΑΜΚΑ).....	11
Ταξιδιωτικό έγγραφο	11
Κοινωνική πρόνοια	12
Στέγαση	14
HELIOS και στεγαστικά προγράμματα	14
Αστεγία και ένδεια	16
Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη	20
Γλωσσικά εμπόδια.....	21
Ψυχική υγεία και υπηρεσίες αποκατάστασης	21
Απασχόληση	22
Ένδικα βοηθήματα κατά των παραβιάσεων δικαιωμάτων	22

Εισαγωγή*

Στο παρούσα έκθεση παρέχονται επίκαιρες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένων όσων επιστρέφονται στο πλαίσιο επανεισδοχών από άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Όπως επισημαίνεται σε προηγούμενες εκθέσεις,¹ η πολιτική της κυβέρνησης απαιτεί άμεση αυτονομία και αυτάρκεια από τους ανθρώπους στους οποίους χορηγείται καθεστώς διεθνούς προστασίας, που σε συνδυασμό με τα χρονίζοντα νομικά και πρακτικά εμπόδια στην πρόσβαση σε κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματα εκθέτουν σε πολλές περιπτώσεις τους ανθρώπους σε αστεγία και απόλυτη ένδεια, κατά παράβαση του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) και του άρθρου 4 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο διάστημα του τελευταίου έτους, η κυβέρνηση έχει τονίσει τις «δομικές ανισοροπίες μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τις προοπτικές ένταξης και το επίπεδο των συνδεδεμένων με αυτήν επιδομάτων, καθώς και τις προοπτικές πρόσβασης στην αγορά εργασίας, λαμβανομένου υπόψη του υψηλού ποσοστού ανεργίας στην Ελλάδα». Η κυβέρνηση έχει υπογραμμίσει ιδίως ότι «από το 2010, έχουμε περιορίσει, ωστόσο τις παροχές του κοινωνικού κράτους» και ότι τα προγράμματα υποστήριξης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας «είναι σε κίνδυνο, λόγω της σημαντικής μείωσης της χρηματοδότησης».²

Κατά γενικό κανόνα, η επανεισδοχή των δικαιούχων διεθνούς προστασίας από άλλα ευρωπαϊκά κράτη πραγματοποιείται μέσω του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος».³ Κατά την άφιξή τους στον αερολιμένα, οι δικαιούχοι δεν λαμβάνουν καμία πληροφορία σχετικά με τις δυνατότητες στέγασής τους ή τις διαδικασίες πρόσβασης στα δικαιώματά τους στην Ελλάδα. Είναι πιθανό, ωστόσο, εάν δεν έχουν νομιμοποιητικά έγγραφα στη διάθεσή τους, να λάβουν υπηρεσιακό σημείωμα στην ελληνική γλώσσα για να παρουσιαστούν στην Υπηρεσία Ασύλου. Επιστρεφόμενοι, τους οποίους εκπροσωπεί η RSA, έλαβαν σημειώματα από τη Διεύθυνση Αστυνομίας Αερολιμένα Αθηνών για να απευθυνθούν σε διαφορετικά γραφεία της Αττικής.

Προσωπική ιστορία: Ο **Νασίμ*** έλαβε άσυλο στην Ελλάδα το 2018. Επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Φεβρουάριο του 2022. Αφότου κρατήθηκε για σύντομο χρονικό διάστημα στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, η Ελληνική Αστυνομία τον άφησε ελεύθερο και του είπε να αποχωρήσει, χωρίς να του δοθεί κανένα έγγραφο ή πληροφορία ή παραπομπή για την πρόσβασή του στα έγγραφα και τα δικαιώματά του.

Προσωπική ιστορία: Ο **Τζωρτζ*** αναγνωρίστηκε ως πρόσφυγας στην Ελλάδα το 2015. Όταν επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Οκτώβριο του 2021, έλαβε υπηρεσιακό σημείωμα με οδηγία «να παρουσιαστεί ενώπιον της Υπηρεσίας Ασύλου Αττικής (οδός Π. Κανελλοπούλου 4), εντός δέκα (10) ημερών για τη συνέχιση της υπόθεσής του.»

Προσωπική ιστορία: Ο **Φαρχάντ***, ο οποίος έλαβε άσυλο στην Ελλάδα το 2016 και επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Ιούλιο του 2021, έλαβε υπηρεσιακό

* Τα ονόματα των ανθρώπων στην παρούσα έκθεση έχουν τροποποιηθεί για την προστασία της ασφάλειας και ιδιωτικότητάς τους.

¹ RSA & Ίδρυμα PRO ASYL, *Πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε δικαιολογητικά έγγραφα και κοινωνικά δικαιώματα*, Μάρτιος 2021, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/36lmHF6>.

² Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Επιστολή υπ' αριθμ. 135/2021, 4 Ιουνίου 2021, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3ubOky7>.

³ Πληροφόρηση από τη Διεύθυνση Διαχείρισης Μετανάστευσης του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, 11 Μαΐου 2020.

σημείωμα με οδηγία «να παρουσιαστεί ενώπιον της Υπηρεσίας Ασύλου Πειραιά (οδός Ναυάρχου Νοταρά 106, Πειραιάς), εντός δέκα (10) ημερών για τη συνέχιση της υπόθεσής του.»

Προσωπική ιστορία: Η **Miva***, η οποία επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Ιούλιο του 2021, έλαβε υπηρεσιακό σημείωμα με οδηγία «να παρουσιαστεί ενώπιον της Υπηρεσίας Ασύλου (Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Αττικής, Π. Κανελλοπούλου 2 Αθήνα), διότι δεν κατέχει κάποιο έγγραφο για την παραμονή της στη Χώρα...»

Case study: Ο **Αντνάν*** επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Αύγουστο του 2020 χωρίς έγγραφα στην κατοχή του, καθώς είχε χάσει την άδεια διαμονής του στην Ελλάδα. Κατά την άφιξή του στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, έλαβε υπηρεσιακό σημείωμα με οδηγία να παρουσιαστεί στο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Αττικής επί της οδού Π. Κανελλοπούλου 2, Αθήνα.

Ενόψει των ανωτέρω, επισημαίνεται ότι οι επιστρεφόμενοι στην Ελλάδα δικαιούχοι διεθνούς προστασίας είναι πιθανότερο να βρεθούν στην περιοχή της Αττικής. Δέον όπως υπομνησθεί ότι στην Αττική καταγράφηκε το 43% του συνόλου των αιτήσεων ασύλου που κατατέθηκαν στην Ελλάδα το περασμένο έτος και διαμένει περίπου το 40% των φιλοξενούμενων στο εθνικό σύστημα υποδοχής.⁴ Πιθανολογείται, με βάση τα ως άνω στοιχεία, ότι η πλειοψηφία των νέων αναγνωρισμένων δικαιούχων προστασίας βρίσκονται επίσης στην Αττική.

Τα εμπόδια που επικρατούν κυρίως στην περιοχή της Αττικής έχουν, συνεπώς, ιδιαίτερο αντίκτυπο στους επιστρεφόμενους, όσον αφορά την πρόσβασή τους στην κοινωνική πρόνοια, τη στέγαση, την υγεία και την απασχόληση. Η δε πρόσβαση σε Κέντρα Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ), τα οποία λειτουργούν σε συγκεκριμένους δήμους και παρέχουν πληροφορίες και συμβουλευτική σε δικαιούχους σχετικά με την απόκτηση δικαιολογητικών εγγράφων και την πρόσβαση σε κοινωνικά δικαιώματα, δεν είναι δυνατή για όσους δεν μιλούν ελληνικά, αγγλικά ή ουρντού, λόγω της έλλειψης υπηρεσιών διερμηνείας στην Αττική.⁵

Άδεια διαμονής (ΑΔΕΤ)

Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσχέρειες, απορρέουσες από διοικητικά εμπόδια στην έκδοση δικαιολογητικών εγγράφων, απαραίτητων για την πρόσβασή τους σε βασικά δικαιώματα, όπως η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η στέγαση, η κοινωνική πρόνοια, η πρόσβαση στην εργασία, ακόμη και η νομική εκπροσώπηση, με ίσους όρους προς τους Έλληνες πολίτες.

Οι περισσότερες δυσκολίες αντιμετωπίζονται ως προς την πρόσβαση στην Άδεια Διαμονής Ενιαίου Τύπου (ΑΔΕΤ), η οποία αποτελεί προϋπόθεση για την απόδοση Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ) και για τη χορήγηση κοινωνικών επιδομάτων.

Στάδιο Υπηρεσίας Ασύλου: Απόφαση ΑΔΕΤ / Απόφαση Ανανέωσης ΑΔΕΤ

Η διαδικασία της χορήγησης ΑΔΕΤ σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας εκκινεί με την έκδοση «Απόφασης ΑΔΕΤ» από την Υπηρεσία Ασύλου. Η ως άνω απόφαση εκδίδεται από το αρμόδιο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου (ΠΓΑ) ή Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου (ΑΚΑ) και εγκρίνει τη χορήγηση της άδειας στον ενδιαφερόμενο. Δεν αρκεί η απόφαση ασύλου για τη χορήγηση της άδειας διαμονής.

⁴ RSA, *Η διαδικασία ασύλου σε αριθμούς: η πλειοψηφία των αιτούντων εξακολουθούν να δικαιούνται διεθνή προστασία το 2021*, Μάρτιος 2022, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3IAfkNc>.

⁵ Δήμος Αθηναίων, *Κέντρο Ένταξης Μεταναστών*, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3pFN7ek>.

Προσωπική ιστορία: Ο **Τζωρτζ***, όπως αναφέρεται ανωτέρω, έλαβε άσυλο το 2015, ωστόσο είχε ήδη αποχωρήσει από την Ελλάδα κατά την έκδοση της απόφασης επί της αίτησής του. Επιστράφηκε από τη Γερμανία στην Ελλάδα τον Οκτώβριο του 2021. Κατόπιν της επανεισδοχής του, προσέγγισε την Υπηρεσία Ασύλου για να λάβει τα έγγραφά του. Το ΠΓΑ Αττικής του επέδωσε αντίγραφο της απόφασης ασύλου του, χωρίς ωστόσο να του επιδοθεί Απόφαση ΑΔΕΤ. Κατά συνέπεια, η Ελληνική Αστυνομία αρνήθηκε να προγραμματίσει ραντεβού για την έκδοση της άδειας του Τζωρτζ και κατέστη αδύνατη η αίτηση τέτοιου ραντεβού για αρκετούς μήνες.

Η Απόφαση ΑΔΕΤ δεν επιδίδεται πάντοτε κατά τη χορήγηση του καθεστώτος προστασίας. Στην περίπτωση αυτή, οι δικαιούχοι καλούνται να προγραμματίσουν ραντεβού με το ΠΓΑ ή ΑΚΑ για να παραλάβουν την Απόφαση ΑΔΕΤ. Σημειωτέον ότι το εκδούν ΠΓΑ ή ΑΚΑ πρέπει να έχει ίδια κατά τόπον αρμοδιότητα με το Γραφείο Διαβατηρίων της Ελληνικής Αστυνομίας, το οποίο εν συνεχεία θα μεριμνήσει για την έκδοση της ΑΔΕΤ, όπως περιγράφεται κατωτέρω. Σε αντίθετη περίπτωση, η Ελληνική Αστυνομία δεν δέχεται την αίτηση και ο δικαιούχος διεθνούς προστασίας πρέπει να απευθυνθεί εκ νέου σε κατά τόπον αρμόδιο ΠΓΑ ή ΑΚΑ, ώστε να παραλάβει ακριβή αντίγραφα της απόφασης ασύλου και της Απόφασης ΑΔΕΤ του, σφραγισμένα από το εν λόγω γραφείο.

Προσωπική ιστορία: Ο **Σαϊντ*** έλαβε διεθνή προστασία τον Φεβρουάριο του 2022 ενόσω τελούσε υπό κράτηση στο προαναχωρησιακό κέντρο της Κορίνθου. Αφότου αφέθηκε ελεύθερος, παραπέμφθηκε από την Ελληνική Αστυνομία στην Αττική με σκοπό να προβεί στην έκδοση των εγγράφων του. Δεν του επιτράπηκε, ωστόσο, η απευθείας έκδοση ΑΔΕΤ στην Αθήνα, εφόσον η Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής (ΔΑΑ) της Ελληνικής Αστυνομίας δέχεται μόνο αποφάσεις ασύλου και Αποφάσεις ΑΔΕΤ εκδοθείσες από ΠΓΑ ή ΑΚΑ της Αττικής. Οι δικηγόροι του Σαϊντ εξασφάλισαν την επίδοση νέων αντιγράφων των αποφάσεών του από το ΠΓΑ Πειραιά στα μέσα Μαρτίου 2022. Η εν λόγω ενέργεια ήταν αναγκαία, ώστε να καταστεί δυνατόν ο Σαϊντ να ξεκινήσει τη διαδικασία της έκδοσης ΑΔΕΤ ενώπιον της ΔΑΑ.

Προσωπική ιστορία: Η **Γκιούλ***, μία υπερήλικη γυναίκα, έλαβε καθεστώς διεθνούς προστασίας και Απόφαση ΑΔΕΤ από το ΠΓΑ Κρήτης τον Οκτώβριο του 2021. Κατά συνέπεια, αδυνατούσε επίσης να προβεί απευθείας στην έκδοση της ΑΔΕΤ της στην Αθήνα. Οι δικηγόροι της Γκιούλ εξασφάλισαν την επίδοση νέων αντιγράφων των αποφάσεών της από το ΠΓΑ Πειραιά τον Δεκέμβριο του 2021. Έτσι επιτράπη στην Γκιούλ να ξεκινήσει τη διαδικασία στη ΔΑΑ και να αποκτήσει εν τέλει την ΑΔΕΤ της.

Περαιτέρω εμπόδια ανακύπτουν στην περίπτωση των παιδιών που γεννιούνται στην Ελλάδα αφότου η οικογένειά τους έχει καταθέσει αίτηση ασύλου. Τα εν λόγω παιδιά καταγράφονται συχνά από την Υπηρεσία Ασύλου με διαφορετικό Αριθμό Υπόθεσης από τα μέλη της οικογένειά τους, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται μεγαλύτερες καθυστερήσεις και προσκόμματα στην έκδοση της ΑΔΕΤ για το σύνολο της οικογένειας.

Προσωπική ιστορία: Ο **Ισμαήλ*** και η γυναίκα του έχουν πέντε ανήλικα τέκνα. Η μικρότερη κόρη τους γεννήθηκε αφότου είχαν αιτηθεί άσυλο στην Ελλάδα και συνακολούθως καταγράφηκε με διαφορετικό Αριθμό Υπόθεσης Ασύλου. Ως εκ τούτου, παρέμεινε σε καθεστώς αιτούσας άσυλο μολονότι η οικογένειά της έλαβε καθεστώς επικουρικής προστασίας τον Ιούλιο του 2021. Το ΠΓΑ Πειραιά ενημέρωσε την οικογένεια ότι η μικρότερη κόρη τους θα λάμβανε διεθνή προστασία μόνο μετά την παραλαβή των ΑΔΕΤ τους.

Οι αιτήσεις ανανέωσης ΑΔΕΤ κατατίθενται στην Υπηρεσία Ασύλου το αργότερο 30 ημέρες πριν τη λήξη της ΑΔΕΤ. Κατόπιν νομοθετικής τροποποίησης τον Σεπτέμβριο του 2021, προβλέπεται η επιβολή προστίμου ύψους 100 ευρώ στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας που καταθέτουν εκπρόθεσμες αιτήσεις ανανέωσης.

Για την ανανέωση της ΑΔΕΤ τους, οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας υποβάλλουν «Αίτηση Ανανέωσης Άδειας Διαμονής» στο αρμόδιο ΠΓΑ ή ΑΚΑ, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου δημοσιεύει τακτικές ανακοινώσεις, στις οποίες διευκρινίζεται ότι οι αιτήσεις πρέπει να αποστέλλονται στην ηλεκτρονική διεύθυνση GAS.residencepermits@migration.gov.gr.⁶ Εντούτοις, η φόρμα της αίτησης που διατίθεται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου παραπέμπει στη ηλεκτρονική διεύθυνση residecepermits@migration.gov.gr, η οποία δεν χρησιμοποιείται πλέον από την Υπηρεσία Ασύλου. Κατά συνέπεια, πολλοί άνθρωποι χρησιμοποιούν, άνευ υπαιτιότητάς τους, τη δεύτερη διεύθυνση, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουν περαιτέρω εμπόδια κατά την ανανέωση της ΑΔΕΤ τους.

Προσωπική ιστορία: Ο **Ματζίντ*** και η οικογένειά του είναι δικαιούχοι επικουρικής προστασίας. Τον Μάιο του 2021, η οικογένεια υπέβαλε αίτηση ανανέωσης των ΑΔΕΤ τους στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου residecepermits@migration.gov.gr και δεν έλαβε ποτέ απάντηση. Η μεγάλη κόρη της οικογένειας απηύθυνε σχετικό γραπτό ερώτημα στο ΠΓΑ Πειραιά τον Σεπτέμβριο του 2021, ωστόσο το γραφείο την παρέπεμψε απλώς στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου. Απηύθυνε νέο ερώτημα στη διεύθυνση residecepermits@migration.gov.gr, αιτούμενη πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία ανανέωσης των εγγράφων τους, το οποίο δεν απαντήθηκε ποτέ. Η οικογένεια δεν είχε λάβει Απόφαση Ανανέωσης ΑΔΕΤ οκτώ μήνες μετά την υποβολή της αίτησής τους.

Η ακολουθούμενη διαδικασία είναι παρόμοια με αυτή της έκδοσης της αρχικής άδειας διαμονής. Η Υπηρεσία Ασύλου εκδίδει «Απόφαση Ανανέωσης ΑΔΕΤ», ήτοι απόφαση με την οποία εγκρίνεται η ανανέωση της ΑΔΕΤ. Πριν τη λήψη της εν λόγω απόφασης, η Υπηρεσία Ασύλου απευθύνεται στις αρμόδιες αστυνομικές και δικαστικές αρχές, ώστε να ελέγξει εάν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη ή έχει εκδοθεί καταδικαστική απόφαση εις βάρος του ενδιαφερομένου. Το στάδιο αυτό μπορεί να διαρκέσει πολλούς μήνες στην πράξη.

Προσωπική ιστορία: Η **Ζαχρά***, ο συζύγός της και η ανήλικη κόρη τους είναι δικαιούχοι επικουρικής προστασίας, των οποίων οι ΑΔΕΤ έληξαν τον Απρίλιο του 2021. Διαμένουν άτυπα στον καταυλισμό του Ελαιώνα στην Αθήνα. Η διοίκηση της δομής υπέβαλε την αίτηση ανανέωσης της ΑΔΕΤ τους στην Υπηρεσία Ασύλου. Ωστόσο, η οικογένεια αναμένει για τουλάχιστον δέκα μήνες την παραλαβή των Αποφάσεων Ανανέωσης ΑΔΕΤ.

Προσωπική ιστορία: Η **Μαριάμ*** και η οικογένειά της είναι δικαιούχοι επικουρικής προστασίας, των οποίων οι ΑΔΕΤ έληξαν τον Σεπτέμβριο του 2021. Διαμένουν και αυτοί άτυπα στον καταυλισμό του Ελαιώνα στην Αθήνα. Η οικογένεια έχει ήδη υποβάλει αίτηση ανανέωσης των ΑΔΕΤ τους τον Ιούλιο του 2021, ωστόσο περιμένουν για τουλάχιστον εννέα μήνες την παραλαβή των Αποφάσεων Ανανέωσης ΑΔΕΤ. Στις αρχές Μαρτίου του 2022, το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας ενημέρωσε εγγράφως την οικογένεια ότι ανέμενε ακόμη απαντήσεις από τις αρμόδιες αστυνομικές και δικαστικές αρχές, ώστε να ολοκληρωθεί ο έλεγχος της δυνατότητας έκδοσης Αποφάσεων Ανανέωσης ΑΔΕΤ.

⁶ Ενδεικτικά, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, «ΑΔΕΤ που λήγουν μέχρι 30 Απριλίου 2022», 3 Μαρτίου 2022, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3irGpHQ>.

Προσωπική ιστορία: Ο **Καμπίρ*** αιτήθηκε την ανανέωση της ΑΔΕΤ του τον Σεπτέμβριο του 2021, τρεις μήνες πριν τη λήξη του εγγράφου του. Εντούτοις, τουλάχιστον έξι μήνες μετά την αίτησή του, δεν έχει λάβει ακόμη Απόφαση Ανανέωσης ΑΔΕΤ. Η δικηγόρος του Καμπίρ έστειλε σχετικό αίτημα στο ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας τον Φεβρουάριο του 2022. Στα μέσα Μαρτίου, το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας απάντησε ότι ανέμεν ακόμη απαντήσεις από τις αρμόδιες αστυνομικές και δικαστικές αρχές.

Προσωπική ιστορία: Ο **Ομάρ***, η σύζυγός του και τα δύο ανήλικα παιδιά τους επιστράφηκαν από την Ολλανδία τον Νοέμβριο του 2020. Αιτήθηκαν την ανανέωση των ΑΔΕΤ τους στο ΠΓΑ Αλίμου τον Δεκέμβριο του 2020, όμως περίμεναν για δέκα μήνες μέχρι να παραλάβουν Αποφάσεις Ανανέωσης ΑΔΕΤ τον Σεπτέμβριο του 2021.

Τέλος, σημαντικά εμπόδια ανακύπτουν σε πολλές περιπτώσεις, οφειλόμενα σε ασάφειες ως προς το αρμόδιο ΠΓΑ ή ΑΚΑ για τη διεκπεραίωση της διαδικασίας, ιδίως για επιστρεφόμενους από άλλα κράτη.

Προσωπική ιστορία: Ο **Τζωρτζ***, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Οκτώβριο του 2021. Μετά την επανεισδοχή του, παρέλαβε από το ΠΓΑ Αττικής αντίγραφο της απόφασης ασύλου του και Δελτίο Αιτήσαντος Διεθνή Προστασία (ΔΑΔΠ), χωρίς, ωστόσο, να του χορηγηθεί Απόφαση ΑΔΕΤ. Ο Τζωρτζ έχασε το ΔΑΔΠ του και υπέβαλε αίτημα έκδοσης νέου δελτίου στο ΠΓΑ Αττικής τον Φεβρουάριο του 2022. Έναν μήνα αργότερα και ενώ το αίτημα δεν είχε απαντηθεί, ο δικηγόρος του Τζωρτζ επικοινωνήσε με το ΠΓΑ Αττικής για να λάβει πληροφορίες σχετικά με την υπόθεση, ενημερώθηκε, ωστόσο, ότι αρμόδιο γραφείο ήταν το ΠΓΑ Αλίμου. Το εν λόγω γραφείο επεσήμανε με τη σειρά του ότι είναι αναρμόδιο, εφόσον το ΔΑΔΠ του Τζωρτζ είχε εκδοθεί από το ΠΓΑ Αττικής. Σε συνέχεια περαιτέρω επικοινωνίας του δικηγόρου με το ΠΓΑ Αττικής, συστάθηκε από τις αρχές να επαναληφθεί γραπτώς η αίτηση του Τζωρτζ στο εν λόγω γραφείο. Εν τέλει, ωστόσο, κατέστη δυνατό να προγραμματιστεί από τον δικηγόρο του ραντεβού με το ΠΓΑ Αλίμου, το οποίο εξέδωσε νέο ΔΑΔΠ και επέδωσε στον Τζωρτζ την Απόφαση ΑΔΕΤ του.

Προσωπική ιστορία: Ο **Φαρχάντ***, όπως περιγράφηκε ανωτέρω, επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Ιούλιο του 2021. Εντούτοις, παρά τις επανειλημμένες επισκέψεις του στην Υπηρεσία Ασύλου, παρέμεινε χωρίς έγγραφα για περίπου οκτώ μήνες, λόγω διαφωνίας μεταξύ των ΠΓΑ της Αττικής ως προς το αρμόδιο γραφείο για την υπόθεσή του. Τον Δεκέμβριο του 2021, το ΠΓΑ Αττικής δήλωσε ότι αρμοδιότητα για την παραλαβή της αίτησης έχει το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας, ενώ το ΑΚΑ απάντησε ότι αρμόδιο ήταν το ΠΓΑ Αττικής. Τον Ιανουάριο του 2022, η Διεύθυνση Αττικής της Υπηρεσίας Ασύλου επεσήμανε ότι αρμόδιο είναι ενδεχομένως το ΠΓΑ Πειραιά. Μόνο στα τέλη Φεβρουαρίου του 2022 κατόρθωσε ο Φαρχάντ να παραλάβει τα απαραίτητα έγγραφα για την έναρξη της διαδικασίας έκδοσης της ΑΔΕΤ του.⁷

Προσωπική ιστορία: Ο **Αντνάν***, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Αύγουστο του 2020. Όταν εμφανίστηκε ενώπιον του ΠΓΑ Αττικής, σύμφωνα με τις οδηγίες που του δόθηκαν κατά την άφιξή του, δεν έγινε δεκτός και δεν του χορηγήθηκε κανένα έγγραφο, παρά μόνο πληροφορήθηκε όπως απευθυνθεί στο ΠΓΑ Αλίμου. Το δεύτερο γραφείο, ωστόσο, αρνήθηκε να του χορηγήσει αντίγραφο της απωλεσθείσας άδειας διαμονής του και του γνωστοποίησε μόνο τον αριθμό αυτής. Τον Φεβρουάριο του 2022, ο Αντνάν απηύθυνε γραπτό αίτημα στο ΑΚΑ Ταχείας Εξέτασης για υπηκόους Συρίας, για

⁷ RSA, «Αναγνωρισμένος πρόσφυγας επεστράφη στην Ελλάδα και βρίσκεται άπορος, ξεχασμένος και χωρίς έγγραφα», 4 Μαρτίου 2022, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3L5SBKu>.

να του χορηγηθεί έγγραφο μέχρι την ολοκλήρωση της ανανέωσης της απωλεσθείσας ΑΔΕΤ του. Επανάλαβε το αίτημά του τον Μάρτιο του 2022, ωστόσο δεν έχει λάβει το σχετικό έγγραφο μέχρι σήμερα.

Στάδιο Ελληνικής Αστυνομίας: κατάθεση δικαιολογητικών και αποτυπωμάτων

Μόνο μετά την επίδοση της Απόφασης ΑΔΕΤ ή Απόφασης Ανανέωσης ΑΔΕΤ δύνανται οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας να αιτηθούν ραντεβού, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, με το κατά τόπον αρμόδιο Γραφείο Διαβατηρίων της Ελληνικής Αστυνομίας, για την έκδοση της άδειας. Αρμόδιο γραφείο για την Αττικής είναι η Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής (ΔΑΑ). Το ραντεβού πρέπει να ζητηθεί εντός εξαμήνου από την έκδοση της Απόφασης ΑΔΕΤ ή Απόφασης Ανανέωσης ΑΔΕΤ, άλλως πρέπει να εκδοθεί νέα Απόφαση.

Την ημέρα του προγραμματισμένου ραντεβού με το Γραφείο Διαβατηρίων, ο δικαιούχος παρίσταται αυτοπροσώπως στο Γραφείο και προσκομίζει την Απόφαση ΑΔΕΤ, το ΔΑΔΠ ή τη ληγμένη ΑΔΕΤ, καθώς και φωτογραφίες. Στο Γραφείο Διαβατηρίων πραγματοποιείται και η λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων.⁸

Συνθήκες στη Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής: Τα ραντεβού στη ΔΑΑ επί της οδού Πέτρου Ράλλη στην Αθήνα προγραμματίζονται για τις 07:00 το πρωί. Την ημέρα του ραντεβού της τον Ιανουάριο του 2022, η **Γκιούλ***, στην οποία έγινε αναφορά ανωτέρω, περίμενε για τέσσερις ώρες στην ουρά μαζί με 50 άλλα άτομα, μέχρι να κληθεί να δώσει δακτυλικά αποτυπώματα, χωρίς να τηρούνται τα μέτρα πρόληψης του κορωνοϊού ή να λαμβάνονται ειδικά μέτρα για τα ευάλωτα πρόσωπα, όπως τους υπερηλίκους. Στη, δε, ΔΑΑ δεν προβλέπονται υπηρεσίες διερμηνείας.

Με το πέρας του ραντεβού στο Γραφείο Διαβατηρίων της Ελληνικής Αστυνομίας, οι δικαιούχοι αναμένουν μέχρι η ΑΔΕΤ τους να είναι έτοιμη για παραλαβή από την Υπηρεσία Ασύλου. Η Υπηρεσία Ασύλου δεν ενημερώνει ατομικά τους ενδιαφερομένους. Αναρτάται καθημερινά ένας κατάλογος Αριθμός Υποθέσεων Ασύλου, στους οποίους αντιστοιχεί ΑΔΕΤ έτοιμη για παραλαβή τη συγκεκριμένη ημέρα.⁹ Επομένως, οι δικαιούχοι πρέπει να ανατρέχουν τακτικά στους καθημερινούς καταλόγους στην ιστοσελίδα του Υπουργείου, μέχρι να εντοπίσουν τον Αριθμό Υπόθεσης Ασύλου τους.

Χρόνιες καθυστερήσεις στην έκδοση και ανανέωση ΑΔΕΤ

Λόγω των σοβαρών καθυστερήσεων, που οφείλονται στον σημαντικό όγκο υποθέσεων και στην αργή διεκπεραίωση των υποθέσεων, η διαδικασία έκδοσης και ανανέωσης της άδειας διαμονής διαρκεί πολλούς μήνες, υπερβαίνει, δε, το έτος σε ορισμένες υποθέσεις,¹⁰ όπως έχουν καταγραφεί από τον Συνήγορο του Πολίτη (ΣΤΠ).¹¹ Η, δε, Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) καταγγέλλει, σε πρόσφατη παρέμβασή της, τις συστημικές πλημμέλειες στη διαδικασία έκδοσης και ανανέωσης των

⁸ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Άδειες διαμονής, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3bp9VKd>.

⁹ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, *Λίστες Έτοιμων Αδειών Διαμονής*, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3Lbr1d>. Δέον όπως σημειωθεί ότι η ίδια λίστα χρησιμοποιείται για ανανεωμένες ΑΔΕΤ, παρά την ύπαρξη διακριτής ιστοσελίδας για τις ανανεώσεις ΑΔΕΤ: <https://bit.ly/3qkhmk>. Ως εκ τούτου, δημιουργείται περαιτέρω σύγχυση στους ανθρώπους που αναμένουν την παραλαβή των εγγράφων τους.

¹⁰ Η διοικητική πρακτική διαψεύδει μέχρι σήμερα την τοποθέτηση της Υπηρεσίας Ασύλου σχετικά με την υπέρβαση του εξαμήνου μόνο σε σπάνιες περιπτώσεις: Υπηρεσία Ασύλου, *Αιτούντες και Δικαιούχοι Διεθνή Προστασία – πρόσβαση στην εργασία*, 90298/2021, 15 Φεβρουαρίου 2022.

¹¹ ΣΤΠ, «Ανανέωση αδειών διαμονής δικαιούχων διεθνούς προστασίας», 28 Μαΐου 2020, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3nqhKUT>.

ΑΔΕΤ, οι οποίες εκθέτουν τους δικαιούχους σε υψηλούς κινδύνους απώλειας εργασίας και αδυναμίας να υπαχθούν στην κοινωνική πρόνοια.¹² Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή «παραμένει ανήσυχη λόγω των δυσχερειών και διοικητικών καθυστερήσεων στην Ελλάδα, οι οποίες παρεμποδίζουν την πρόσβαση στα δικαιώματα των δικαιούχων, όπως προβλέπονται στην Οδηγία για την αναγνώριση»,¹³ ενώ ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για το Άσυλο (*European Union Agency for Asylum, EUAA*) επιβεβαιώνει τα «διοικητικά εμπόδια και καθυστερήσεις», κυρίως σε μεγάλα αστικά κέντρα.¹⁴ Οι ως άνω πλημμέλειες επηρεάζουν και τους επιστρεφόμενους από άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Μέχρι την έκδοση της αρχικής ΑΔΕΤ, ο ενδιαφερόμενος διατηρεί το ΔΑΔΠ του και δύναται να το ανανεώσει κατά τη λήξη του.¹⁵ Το ίδιο δεν ισχύει, ωστόσο, στις διαδικασίες ανανέωσης ληγμένων ΑΔΕΤ, οι κάτοχοι των οποίων δεν λαμβάνουν κατ'αρχήν κανένα έγγραφο μέχρι την παραλαβή της νέας ΑΔΕΤ τους, στερούμενοι ως εκ τούτου οποιουδήποτε μέσου απόδειξης του καθεστώτος τους.¹⁶

Προσωπική ιστορία: Η **Γιούσα***, διεμφυλική πρόσφυγας που επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Αύγουστο του 2020, αιτήθηκε την ανανέωση της ΑΔΕΤ της τον Σεπτέμβριο του 2020 στο ΠΓΑ Αττικής και έδωσε δακτυλικά αποτυπώματα στη ΔΑΑ τον Μάιο του 2021. Η ΑΔΕΤ της εκδόθηκε μόλις τον Οκτώβριο του 2021, πάνω από ένα χρόνο μετά την αίτησή της.

Προσωπική ιστορία: Ο **Ομάρ*** και η οικογένειά του, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, επιστράφηκαν από την Ολλανδία τον Νοέμβριο του 2020. Αιτήθηκαν την ανανέωση των ΑΔΕΤ τους άμεσα μετά την επανεισδοχή τους, τον Δεκέμβριο του 2020. Ωστόσο, ο Ομάρ και ο μεγάλος γιος του έλαβαν τις ΑΔΕΤ τους μόλις τον Οκτώβριο του 2021, ενώ η σύζυγός του και ο δεύτερος γιος του τον Δεκέμβριο του 2021.

Πέραν του αποκλεισμού από τα κοινωνικά δικαιώματα, οι ως άνω πλημμέλειες περιορίζουν το δικαίωμα στη νομική εκπροσώπηση, εφόσον παρεμποδίζεται η δυνατότητα των δικαιούχων διεθνούς προστασίας να εξουσιοδοτήσουν δικηγόρο με ιδιωτικό έγγραφο, ελλείψει των απαιτούμενων έγκυρων ταυτοποιητικών εγγράφων για τη θεώρηση του γνησίου της υπογραφής τους ενώπιον δημόσιας αρχής.

Προσωπική ιστορία: Ο **Αννάν***, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Αύγουστο του 2020 και αναμένει την ανανέωση της ληγμένης ΑΔΕΤ του. Τον Φεβρουάριο του 2022, προσπάθησε να θεωρήσει το γνήσιο της

¹² ΕΕΔΑ, «Επιστολή της ΕΕΔΑ προς τα συναρμόδια Υπουργεία για το θέμα της ανανέωσης των αδειών διαμονής δικαιούχων διεθνούς προστασίας», 27 Ιουλίου 2021, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3Gz5mv9>.

¹³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Επιστολή υπ' αριθμ. Ares(2021)8048555, 7 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3KRgHsk>.

¹⁴ EUAA, *Residence permits for third-country nationals in the context of asylum*, EUAA/IAS/2022/6, Ιανουάριος 2022, 2, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3fZ6eO7>.

¹⁵ Τα ΔΑΔΠ έφεραν μπλε σφραγίδα, με την οποία αναγραφόταν «Εκκρεμεί Έκδοση Άδειας Διαμονής». Ωστόσο, στα δελτία νέου τύπου, δεν αναγράφεται η χορήγηση καθεστώτος διεθνούς προστασίας.

¹⁶ Μόνο σε περίπτωση απώλειας της ΑΔΕΤ ή του ΔΑΔΠ, όπως στις προαναφερθείσες περιπτώσεις του **Ομάρ***, του **Τζωρτζ*** και του **Αννάν***, χορηγείται από την Υπηρεσία Ασύλου «βεβαίωση δικαιούχου προσφυγικού καθεστώτος» ή «βεβαίωση δικαιούχου επικουρικής προστασίας» περιορισμένης χρονικής ισχύος, αποκλειστικά με σκοπό την υποβολή δήλωσης απώλειας του εγγράφου στην αστυνομία. Η βεβαίωση έχει διάρκεια δύο έως τεσάρων μηνών. Η πρακτική διαψεύδει την άποψη της Υπηρεσίας Ασύλου ότι χορηγείται τέτοια βεβαίωση σε κάθε αιτούντα την ανανέωση της ΑΔΕΤ: Υπηρεσία Ασύλου, *Αιτούντες και Δικαιούχοι Διεθνή Προστασία – πρόσβαση στην εργασία*, 90298/2021, 15 Φεβρουαρίου 2022. Νομικές οργανώσεις επιβεβαιώνουν ότι δεν εκδίδεται η εν λόγω βεβαίωση κατά την υποβολή αίτησης ανανέωσης της ΑΔΕΤ.

υπογραφής του σε Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ) για να παράσχει εξουσιοδότηση σε δικηγόρο. Μέχρι σήμερα, ωστόσο, δεν του επιτρέπεται αυτό, εφόσον στερείται έγκυρων εγγράφων.

Προσωπική ιστορία: Η **Μαριάμ*** και η οικογένειά της, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, αιτήθηκαν την ανανέωση των ΑΔΕΤ τους τον Ιούλιο του 2021 και περιμένουν μέχρι σήμερα την έκδοση Απόφασης Ανανέωσης ΑΔΕΤ. Λόγω της λήξης των ΑΔΕΤ τους τον Σεπτέμβριο του 2021, αδυνατούν μέχρι σήμερα να εξουσιοδοτήσουν δικηγόρο. Τον Δεκέμβριο του 2021, ο καταυλισμός του Ελαιώνα, δομή του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, αρνήθηκε να θεωρήσει το γνήσιο της υπογραφής τους, με αιτιολογία ότι η δομή δεν παρέχει την εν λόγω υπηρεσία. Τον Ιανουάριο του 2022, διαφορετικά αστυνομικά τμήματα της Αθήνας αρνήθηκαν επίσης τη θεώρηση του γνησίου υπογραφής, λόγω της έλλειψης έγκυρων ταυτοποιητικών εγγράφων.

Δέον όπως σημειωθεί ότι η έναρξη ισχύος της ΑΔΕΤ αντιστοιχεί στην ημερομηνία έκδοσης της Απόφασης ΑΔΕΤ ή Απόφασης Ανανέωσης ΑΔΕΤ από την Υπηρεσία Ασύλου και όχι στην ημερομηνία παραλαβής της ΑΔΕΤ. Δημιουργείται, έτσι, σημαντικός κίνδυνος ιδίως για τους κατόχους επικουρικής προστασίας, των οποίων οι ΑΔΕΤ ισχύουν για ένα έτος,¹⁷ δεδομένου ότι ΑΔΕΤ που τους χορηγούνται λήγουν άμεσα ή έχουν ήδη λήξει και χρήζουν άμεσης ανανέωσης, λόγω των ανωτέρω εκτεθέντων καθυστερήσεων.

Προσωπική ιστορία: Ο **Φαρχάντ***, στον οποίο έγινε αναφορά ανωτέρω, έλαβε Απόφαση ΑΔΕΤ το 2019 χωρίς, ωστόσο, να παραλάβει ΑΔΕΤ προτού αναχωρήσει για τη Γερμανία. Οκτώ μήνες μετά την επανεισδοχή του στην Ελλάδα τον Ιούλιο του 2021, του επιδόθηκε νέα Απόφαση ΑΔΕΤ στα τέλη Φεβρουαρίου του 2022. Εντούτοις, η υπό έκδοση ΑΔΕΤ του έχει διάρκεια ισχύος από τον Απρίλιο του 2019 έως τον Απρίλιο του 2022, ενώ το ραντεβού του στο Γραφείο Διαβατηρίων έχει προγραμματιστεί για τις αρχές Απριλίου του 2022. Επομένως, η ΑΔΕΤ του Φαρχάντ πιθανότατα θα έχει ήδη λήξει όταν την παραλάβει.

Προσωπική ιστορία: Η **Ζαχρά*** και η οικογένειά της, στην οποία έγινε αναφορά ανωτέρω, παρέλαβαν τις αρχικές ΑΔΕΤ τους εννέα μήνες μετά την έναρξη ισχύος τους. Χρειάστηκε, επομένως, να αιτηθούν την ανανέωσή τους αμέσως αφότου τις παρέλαβαν. Ωστόσο, η οικογένεια στερείται έγκυρων εγγράφων επί του παρόντος, καθότι η διαδικασία ανανέωσης εκκρεμεί για διάστημα δέκα μηνών.

Προσωπική ιστορία: Η **Μαριάμ*** και η οικογένειά της, στην οποία έγινε αναφορά ανωτέρω, παρέλαβαν τις αρχικές ΑΔΕΤ τους οκτώ μήνες μετά την έναρξη ισχύος τους και κατέθεσαν αίτηση ανανέωσης τρεις μήνες μετά την παραλαβή τους. Και αυτή η οικογένεια στερείται έγκυρων εγγράφων, εφόσον η διαδικασία ανανέωσης εκκρεμεί για πάνω από εννέα μήνες.

Από τις ανωτέρω παρατηρήσεις συνάγεται ότι οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν μία σειρά από διοικητικά εμπόδια, έλλειψη σαφών πληροφοριών και καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση αμφότερων των σταδίων της διαδικασίας έκδοσης ή/και ανανέωσης της ΑΔΕΤ (Υπηρεσία Ασύλου, Ελληνική Αστυνομία), συνεπεία των οποίων παραμένουν για ιδιαίτερα αυξημένο χρονικό διάστημα χωρίς έγκυρη ΑΔΕΤ, ελλείψει της οποίας δεν δύνανται να έχουν πρόσβαση σε κοινωνικά επιδόματα, σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, στην απασχόληση, ακόμη και να εξουσιοδοτήσουν δικηγόρο για τη νομική τους εκπροσώπηση. Πρόσφατες προτάσεις της RSA για μέτρα απλοποίησης της διαδικασίας έκδοσης και ανανέωσης των ΑΔΕΤ δεν έχουν ληφθεί υπόψη από την κυβέρνηση μέχρι σήμερα.¹⁸

¹⁷ Άρθρο 24, παρ. 1 Ν 4636/2019.

¹⁸ RSA, Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη, Ιανουάριος 2022, 4-8, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3hikEtf>.

Λοιπά έγγραφα

Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ)

Η απόδοση ΑΦΜ αποτελεί προϋπόθεση για το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού, τη μίσθωση ακινήτου, την πρόσβαση στην αγορά εργασίας και την κοινωνική πρόνοια, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης υπό το πρόγραμμα HELIOS, το οποίο περιγράφεται κατωτέρω.

Προαπαιτούμενο για την εγγραφή των προσφύγων στην αρμόδια Διεύθυνση Οικονομικών Υποθέσεων (ΔΟΥ) για την απόδοση ΑΦΜ αποτελεί η υποβολή αποδεικτικού διεύθυνσης, ήτοι πιστοποιητικό διαμονής σε δομή φιλοξενίας, λογαριασμός κοινής ωφέλειας ή αντίγραφο μισθωτήριου στο όνομά τους. Κατά συνέπεια, δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, οι οποίοι δεν διαθέτουν πιστοποιητικό διαμονής ή/και είναι άστεγοι δεν δύνανται να αποκτήσουν ΑΦΜ, με αποτέλεσμα την αδυναμία φορολογικής δήλωσης και λήψης εκκαθαριστικού σημειώματος.

Με απόφαση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), εν ισχύ από τα τέλη Δεκεμβρίου 2020, κατά την καταγραφή της αίτησης ασύλου τους, οι αιτούντες διεθνή προστασία πρόκειται να λαμβάνουν αυτόματα ΑΦΜ.¹⁹ Η διαδικασία απόδοσης ΑΦΜ κινείται ηλεκτρονικά από τις αρχές ασύλου στο στάδιο της καταγραφής και εκδίδεται βεβαίωση απόδοσης ΑΦΜ στον αιτούντα.²⁰ Η απόδοση ΑΦΜ πραγματοποιείται αυτόματα με την έκδοση ΔΑΔΠ. Αυτό δεν ισχύει, ωστόσο, για τους αιτούντες την ανανέωση ληγμένης ΑΔΕΤ που δεν έχουν ΑΦΜ.

Δέον όπως επισημανθεί ότι ο ΑΦΜ απενεργοποιείται αυτόματα κατά τη λήξη της ΑΔΕΤ και παραμένει ανενεργός μέχρι την ανανέωσή της, με αποτέλεσμα οι ενδιαφερόμενοι να διατρέχουν κίνδυνο απώλειας κερτημένων δικαιωμάτων, όπως η εργασία ή τα επιδόματα ανεργίας.

Προσωπική ιστορία: Ο **Γκολάμ***, αναγνωρισμένος πρόσφυγας, απασχολείται εδώ και αρκετά χρόνια σε εποχική εργασία στον τουριστικό κλάδο στη Λέσβο. Τον Ιούλιο του 2021, αιτήθηκε την ανανέωση της ΑΔΕΤ του, χωρίς, ωστόσο, να έχει λάβει απάντηση μέχρι τη λήξη της σύμβασής του τον Νοέμβριο του 2021, καθ' ό χρόνον η ΑΔΕΤ του είχε ήδη λήξει και ο ΑΦΜ του είχε απενεργοποιηθεί. Κατά συνέπεια, ο Γκολάμ δεν εδύνατο να λάβει το επίδομα ανεργίας το οποίο δικαιούται βάσει της προηγούμενης απασχόλησής του.

Κλειδάριθμος TAXISnet

Ο κλειθάριθμος TAXISnet είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη εκκαθαριστικού σημειώματος. Είναι, δε, αναγκαίος για όσους έχουν ΑΦΜ αλλά δεν έχουν στην κατοχή τους τη Βεβαίωση Απόδοσης ΑΦΜ.

Η απόδοση κλειδαρίθμου υπόκειται στην υποβολή ηλεκτρονικής αίτησης, διαθέσιμη μόνο στα ελληνικά, για την οποία απαιτείται η εισαγωγή έγκυρου ταυτοποιητικού εγγράφου εκτός από ΑΔΕΤ ή ΔΑΔΠ, καθώς και τραπεζικού λογαριασμού και ενεργού online banking. Κατόπιν της αίτησης, οι ενδιαφερόμενοι αιτούνται ραντεβού με την αρμόδια ΔΟΥ για την παραλαβή του κλειδαρίθμου.

Προσωπική ιστορία: Ο **Φαρχάντ***, στον οποίο έγινε αναφορά ανωτέρω, συνοδεύτηκε από την RSA κατά την προσέλευσή του σε ραντεβού με τη ΔΟΥ

¹⁹ Άρθρα 1, παρ. 3 και 8 Απόφασης ΑΑΔΕ Α1270/2020, ΦΕΚ Β' 5508/14.12.2020, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/2YVY4h0>.

²⁰ Άρθρο 2, παρ. 1 Απόφασης ΑΑΔΕ Α1270/2020.

Πειραιά τον Μάρτιο του 2022. Η ΔΟΥ δεν προέβη στην απόδοση κλειδαριθμού TAXISnet, συνέστησε, δε, όπως συμπληρώσει ο Φαρχάντ την ηλεκτρονική αίτηση πριν τον προγραμματισμό αυτοπρόσωπου ραντεβού με την υπηρεσία. Ωστόσο, ο Φαρχάντ στερείται ΑΔΕΤ και τραπεζικού λογαριασμού, άρα και κωδικών online banking, με αποτέλεσμα να αδυνατεί να αποκτήσει κλειδαριθμό TAXISnet.

Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης(ΑΜΚΑ)

Ο ΑΜΚΑ αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την πρόσβαση στην υγεία και την αγορά εργασίας. Σύμφωνα με εγκύκλιο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων του Οκτωβρίου του 2019, οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας αιτούνται ΑΜΚΑ σε οποιοδήποτε Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ), εφόσον διαθέτουν άδεια διαμονής, διεύθυνση κατοικίας και ΑΦΜ.²¹ Οι αιτούντες άσυλο δεν δικαιούνται ΑΜΚΑ,²² αλλά λαμβάνουν Προσωρινό Αριθμό Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού (ΠΑΑΥΠΑ).²³ Ο ΠΑΑΥΠΑ μετατρέπεται σε ΑΜΚΑ εντός ενός μηνός από τη χορήγηση της ΑΔΕΤ.²⁴ Συνάγεται από τα ανωτέρω ότι τα κωλύματα και οι σημαντικές καθυστερήσεις στην έκδοση της άδειας διαμονής επηρεάζουν την απόδοση ΑΜΚΑ, στερώντας από τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας τα αναγκαία έγγραφα για την πρόσβασή τους στο σύστημα υγείας. Παράλληλα, η μετατροπή του ΠΑΑΥΠΑ σε ΑΜΚΑ δεν πραγματοποιείται αυτόματα – οι δικαιούχοι απευθύνονται στα ΚΕΠ για να τους αποδοθεί ΑΜΚΑ.

Περαιτέρω, οι κάτοχοι ΠΑΑΥΠΑ δεν έχουν αυτόματη πρόσβαση σε υπηρεσίες όπως ο εμβολιασμός κατά του κορωνοϊού, διότι απαιτείται η παρέλευση διαστήματος έξι εβδομάδων μέχρι την ενεργοποίηση του αριθμού.

Ταξιδιωτικό έγγραφο

Τα ταξιδιωτικά έγγραφα εκτυπώνονται από τα Γραφεία Διαβατηρίων της Ελληνικής Αστυνομίας.²⁵ Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας αιτούνται ραντεβού, όπως ισχύει για τις ΑΔΕΤ και περιγράφηκε ανωτέρω. Στην περίπτωση των ταξιδιωτικών εγγράφων, ωστόσο, προϋπόθεση για τον προγραμματισμό ραντεβού αποτελεί και η καταβολή παραβόλου.

Η έκδοση του ταξιδιωτικού εγγράφου από την Ελληνική Αστυνομία πρέπει να πραγματοποιείται στο Γραφείο Διαβατηρίων που εξέδωσε την ΑΔΕΤ του δικαιούχου διεθνούς προστασίας, εκτός εάν αποδεικνύεται νέος τόπος διαμονής με την προσκόμιση μισθωτηρίου.

Προσωπική ιστορία: Ο Αλι* έλαβε διεθνή προστασία στο νησί της Ρόδου τον Σεπτέμβριο του 2021. Αφότου μετέβη στη Χίο, προσπάθησε να εκδώσει ταξιδιωτικό έγγραφο, ωστόσο η Ελληνική Αστυνομία αρνήθηκε να προβεί στην έκδοση, με την αιτιολογία ότι ο Αλι δεν είχε προσκομίσει μισθωτήριο στο όνομά του. Η βεβαίωση διαμονής του Αλι στη Χίο δεν έγινε δεκτή από την Αστυνομία.

²¹ Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Εγκύκλιος 80320/42862/Δ18.2718 «Παροχή διευκρινίσεων ως προς την απόδοση ΑΜΚΑ από τον ΕΦΚΑ και τα ΚΕΠ», 1 Οκτωβρίου 2019, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/2VBYND6>. Βλ. και Παράρτημα της εγκυκλίου, 30, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3bEXXuT>.

²² Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Εγκύκλιος Φ.80320/οικ.31355/Δ18.2084 "Σχετικά με την απόδοση ΑΜΚΑ σε ξένους υπηκόους", 11 Ιουλίου 2019, <https://bit.ly/2Ldd5ny>.

²³ Άρθρο 1 ΚΥΑ 717/2020, ΦΕΚ Β' 199/31.01.2020, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/2MOHddl>.

²⁴ Άρθρο 11 ΚΥΑ 717/2020.

²⁵ Άρθρο 3 ΚΥΑ 10302/2020, ΦΕΚ Β' 2036/30.05.2020, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/37BAV17>.

Τα ταξιδιωτικά έγγραφα παραλαμβάνονται αποκλειστικά στο ΠΓΑ Αττικής και στο ΠΓΑ Θεσσαλονίκης, ομοίως με τη διαδικασία παραλαβής των ΑΔΕΤ, όπως περιγράφηκε ανωτέρω. Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας καλούνται, συνεπώς, να μεταβούν στην Αθήνα ή στη Θεσσαλονίκη για την παραλαβή του εγγράφου τους. Εντούτοις, σε περίπτωση οποιουδήποτε σφάλματος στα αναγραφόμενα προσωπικά στοιχεία τους ή στη διαδικασία λήψης δακτυλικών αποτυπωμάτων, το οποίο επηρεάζει το κύρος του εγγράφου, οι ενδιαφερόμενοι επιστρέφουν υποχρεωτικά στο νησί της προηγούμενης διαμονής τους για την επανάληψη της διαδικασίας. Εκεί, ωστόσο, καλούνται εκ νέου να αποδείξουν τον τόπο διαμονής τους για να καταστεί δυνατή η επανέκδοση του εγγράφου.

Προσωπική ιστορία: Ο Σάμουελ* έλαβε διεθνή προστασία στη Χίο τον Νοέμβριο του 2021. Αφότου παρέλαβε την ΑΔΕΤ του, προέβη στην έκδοση ταξιδιωτικού εγγράφου, το οποίο πήγε να παραλάβει στη Θεσσαλονίκη. Ωστόσο, λόγω σφάλματος στην καταγραφή των προσωπικών στοιχείων του στο έγγραφο, ο Σάμουελ κλήθηκε να επιστρέψει στη Χίο για να επαναλάβει τη διαδικασία έκδοσης. Κατά την επιστροφή του, το Γραφείο Διαβατηρίων Χίου του ζήτησε αποδεικτικό της διαμονής του στο νησί, ως προϋπόθεση για τη λήψη των αποτυπωμάτων του. Ο Σάμουελ, ωστόσο, δεν διαθέτει πλέον κανένα έγγραφο, από το οποίο να προκύπτει η διαμονή του στη Χίο.

Κοινωνική πρόνοια

Δεν προβλέπεται στην ελληνική έννομη τάξη ειδικό κοινωνικό επίδομα για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας και τη διασφάλιση της μετάβασής τους στο σύστημα της κοινωνικής πρόνοιας, δεδομένων των ιδιαίτερων περιστάσεών τους. Το οικονομικό βοήθημα, που παρέχεται στους αιτούντες άσυλο ως μέρος των υλικών συνθηκών υποδοχής τους, παύει αυτοδικαίως μόλις ο φορέας χορήγησης του επιδόματος ενημερωθεί για την έκδοση απόφασης χορήγησης διεθνούς προστασίας, ακόμη και πριν την επίδοση αυτής στον ενδιαφερόμενο.²⁶

Το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα (ΕΕΕ),²⁷ πρώην Κοινωνικό Επίδομα Αλληλεγγύης (ΚΕΑ),²⁸ συνίσταται σε μηνιαίο επίδομα 200 ευρώ ανά νοικοκυριό, με 100 επιπλέον ευρώ ανά ενήλικο και 50 ευρώ ανά ανήλικο μέλος. Το ΕΕΕ είναι τυπικά διαθέσιμο στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας.²⁹ Ωστόσο, ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ) δεν τηρεί λεπτομερή στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των δικαιούχων διεθνούς προστασίας που επωφελούνται του ΕΕΕ.³⁰

Το ΕΕΕ χορηγείται σε «νοικοκυριά» με διεύθυνση κατοικίας, η οποία αποδεικνύεται με μισθωτήριο συναφθέν τουλάχιστον 6 μήνες προ της αίτησης, καθώς και σε «αστέγους», που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας.³¹ Κατά τον ΣτΠ, η έννοια του «νοικοκυριού» στη νομοθεσία αποκλείει από το ΕΕΕ πολλά άτομα ή οικογένειες, τα οποία, λόγω έλλειψης οικονομικής δυνατότητας, αναγκάζονται να συγκατοικούν με άτομο ή νοικοκυριό που έχει εισόδημα υψηλότερο του ορίου εισοδήματος ή φιλοξενούνται χωρίς να λαμβάνουν κάποια προνοιακή παροχή και χωρίς να αποτελούν μέλη του εν λόγω νοικοκυριού. Ομοίως, αποκλείονται από το ΕΕΕ άτομα, τα οποία φιλοξενούνται σε δομές,

²⁶ Σημ. Δ, παρ. 1, περ. ι Παραρτήματος ΙΙΙ Απόφασης Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου 2089/2021, ΦΕΚ Β' 3120/16.07.2021, όπως προστέθηκε από την Απόφαση Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου 2857/2021, ΦΕΚ Β' 4496/29.09.2021, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3J8LlaN>.

²⁷ Άρθρο 29, παρ. 2 Ν 4659/2020, ΦΕΚ Α' 21/3.2.2020, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/2zhWxZ0>.

²⁸ Άρθρο 235 Ν 4389/2016, όπως τροποποιήθηκε από τον Ν 4830/2021, ΦΕΚ Α' 169/18.09.2021, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3w0O1J3>.

²⁹ ΟΠΕΚΑ, *Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΚΕΑ)*, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3chQsdD>.

³⁰ Πληροφόρηση από τον ΟΠΕΚΑ, Ιανουάριος 2021.

³¹ Άρθρο 235, παρ. 1 Ν 4389/2016.

λόγω αστεγίας.³² Τις ίδιες προτάσεις έχει διατυπώσει και η RSA στο πλαίσιο της πρόσφατης δημόσιας διαβούλευσης για τη στρατηγική της χώρας για την ένταξη.³³ Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων δεν έχει ανταποκριθεί έως τώρα στις προτάσεις του ΣτΠ για τροποποίηση του νόμου, με στόχο την κάλυψη των ως άνω ομάδων.³⁴

Οι «άστεγοι» πρέπει να προσκομίσουν πιστοποιητικό αστεγίας από δημοτική αρχή ή πιστοποιητικό χρήσης των υπηρεσιών υπνωτηρίων, ξενώνων αστέγων ή δημοτικών ξενώνων μεταβατικής φιλοξενίας ή ξενώνων γυναικών θυμάτων βίας.³⁵ Η διαμονή σε προσφυγικό καταυλισμό δεν συνιστά αποδεικτικό διεύθυνσης κατοικίας. Κατά κανόνα, ο Δήμος Αθηναίων χορηγεί πιστοποιητικά αστεγίας μόνο σε ανθρώπους που ζουν στο δρόμο και εντοπίζονται από το προσωπικό του Κέντρου Υποδοχής και Αλληλεγγύης Δήμου Αθηναίων (ΚΥΑΔΑ) στο πλαίσιο της δράσης του στο δρόμο (*streetwork*).³⁶ Αποκλείονται, κατά συνέπεια, οι άστεγοι που διαμένουν σε «καταλήψεις», οι μη καταγεγραμμένοι διαμένοντες σε προσφυγικούς καταυλισμούς, όσοι μετακινούνται μεταξύ σπιτιών σε εξαιρετικά κακές συνθήκες για να αποφύγουν τη διαμονή στο δρόμο,³⁷ ή αλλάζουν συχνά τοποθεσία με τα υπάρχοντά τους για λόγους ασφαλείας. Προσέτι, το ΚΥΑΔΑ εκδίδει πιστοποιητικό αστεγίας για συγκεκριμένους λόγους, όπως η αίτηση κοινωνικού επιδόματος, μόνο εφόσον πληρούνται όλες οι λοιπές προϋποθέσεις προς τούτο, συμπεριλαμβανομένης της απόδοσης ΑΦΜ και κλειδαρίθμου TAXISnet. Πολλοί άστεγοι αδυνατούν, συνεπώς, να λάβουν το εν λόγω πιστοποιητικό, ώστε να καταστεί δυνατόν να αιτηθούν ΕΕΕ.

Προσωπική ιστορία: Η Γιούσα*, όπως εκτέθηκε ανωτέρω, επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Αύγουστο του 2020 και κατέληξε άστεγη στους δρόμους της Αθήνας. Τον Ιανουάριο του 2021, οι δικηγόροι της απευθύνθηκαν στο ΚΥΑΔΑ για να αιτηθούν την έκδοση πιστοποιητικού αστεγίας. Το ΚΥΑΔΑ δήλωσε ότι η Γιούσα δεν δύναται να αποκτήσει το πιστοποιητικό χωρίς να πληρούνται οι υπόλοιπες προϋποθέσεις για το ΕΕΕ, όπως η απόδοση κλειδαρίθμου TAXISnet, τον οποίο δεν διέθετε. Η, δε, ΑΔΕΤ της ανανεώθηκε μόλις τον Οκτώβριο του 2021.

Η πρόσβαση στο ΕΕΕ υπόκειται σε προϋποθέσεις, όπως η κατοχή ΑΔΕΤ, ΑΦΜ, κλειδαρίθμου TAXISnet, εκκαθαριστικού σημειώματος, ΑΜΚΑ και τραπεζικού λογαριασμού. Οι, δε, οικογένειες με παιδιά προσκομίζουν υποχρεωτικά πιστοποιητικά φροντίδας.

Το επίδομα στέγασης διατίθεται σε άνω των 600.000 νοικοκυριών που ζουν σε μισθωμένη κατοικία ή αποπληρώνουν δάνειο για την οικογενειακή στέγη τους.³⁸ Η προϋπόθεση της νόμιμης και συνεχούς διαμονής τουλάχιστον πέντε ετών προ της κατάθεσης της αίτησης για τη χορήγησή του,³⁹ αποκλείει εκ των πραγμάτων την πρόσβαση στο επίδομα για τους πρόσφυγες, οι οποίοι αναγνωρίστηκαν τα τελευταία χρόνια ή/και δεν μπορούν να υποβάλουν φορολογική δήλωση ή/και δεν έχουν διαμείνει στην Ελλάδα χωρίς διακοπή. Το εφάπαξ επίδομα γέννησης, το οποίο τέθηκε σε ισχύ το

³² ΣτΠ, Προτάσεις για τα προνοιακά προγράμματα «Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα» και «Επίδομα Στέγασης», ΑΠ 103/2020, 6 Ιουλίου 2020.

³³ RSA, Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη, Ιανουάριος 2022, 8-9.

³⁴ ΣτΠ, ΑΠ 253053/3945/2021, 20 Ιανουαρίου 2021.

³⁵ Άρθρο 5 ΚΥΑ Δ13/οικ./33475/1935, ΦΕΚ Β' 2281/15.06.2018, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/2WHffHO>. Βλ. και άρθρο 235, παρ. 2, περ. γ' Ν 4389/2016, όπως τροποποιήθηκε από τον Ν 4756/2020.

³⁶ Πληροφόρηση από το ΚΥΑΔΑ, 3 Δεκεμβρίου 2019.

³⁷ Solomon, «Μασαφαρχάνα: Μέσα στα αόρατα σπίτια που ζουν οι πρόσφυγες στην Αθήνα», 10 Μαρτίου 2022, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3wxo18l>.

³⁸ Άρθρο 3 Ν 4472/2017, ΦΕΚ Α' 74/19.05.2017, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/2zpEkZm>.

³⁹ Άρθρο 3, παρ. 6 Ν 4472/2017, όπως προστέθηκε από το άρθρο 17 Ν 4659/2020. Η κατοικία αποδεικνύεται από την εμπρόθεσμη υποβολή φορολογικής δήλωσης.

2020, διατίθεται και σε μητέρες πολιτες τρίτων χωρών, οι οποίες πληρούν το κριτήριο της δωδεκαετούς μόνιμης και συνεχούς διαμονής στην Ελλάδα, όπως αποδεικνύεται από την υποβολή φορολογικής δήλωσης.⁴⁰ Συνακολούθως, η συντριπτική πλειοψηφία των δικαιούχων προστασίας αποκλείονται από το ανωτέρω επίδομα. Το μηνιαίο επίδομα παιδιού, κυμαινόμενο από 28 έως 70 ευρώ ανά τέκνο, ανάλογα με το μέγεθος και το εισόδημα του νοικοκυριού, διατίθεται σε άτομα που πληρούν 5 έτη μόνιμης και συνεχούς διαμονής στην Ελλάδα, όπως αποδεικνύεται από την υποβολή φορολογικής δήλωσης.⁴¹ Τα επιδόματα αναπηρίας προϋποθέτουν εξέταση από Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας και ποσοστό αναπηρίας άνω του 67% για τη χορήγηση του επιδόματος βαριάς αναπηρίας. Το δε επίδομα ανασφάλιστων υπερηλίκων, που φτάνει έως και τα 360 ευρώ για ανασφάλιστους 67 ετών και άνω, προϋποθέτει δεκαπενταετή μόνιμη και συνεχή διαμονή στην Ελλάδα.⁴²

Τα περισσότερα επιδόματα, τα οποία υπόκεινται σε προϋποθέσεις μακροχρόνιας διαμονής στη χώρα, δεν λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες περιστάσεις των προσφύγων, με συνέπεια τη διακριτική μεταχείριση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας έναντι των Ελλήνων πολιτών και εκ των πραγμάτων τον αποκλεισμό των πρώτων από τις περισσότερες μορφές κοινωνικής πρόνοιας. Όπως καταλήγει η έκθεση της Βάσης Δεδομένων Ασύλου (*Asylum Information Database, AIDA*) για την Ελλάδα, «εκτός του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, δεν υπάρχουν άλλα πραγματικά επιδόματα στην πράξη».⁴³ Επισημαίνεται, δε, ότι το ΕΕΕ δεν στοχεύει στην κάλυψη των ιδιαίτερων αναγκών των δικαιούχων κατά τη μετάβασή τους στο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας.

Περαιτέρω, σπάνια παρέχονται πληροφορίες στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας σχετικά με την ύπαρξη και τα κριτήρια επιλεξιμότητας για το ΕΕΕ. Κανένας από τους ανθρώπους που υποστήριξε η RSA στο διάστημα του τελευταίου έτους δεν γνώριζε την ύπαρξη του εν λόγω επιδόματος.

Στέγαση

HELIOS και στεγαστικά προγράμματα

Το πρόγραμμα «Hellenic Integration Support for Beneficiaries of International Protection» (HELIOS),⁴⁴ που χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME) και υλοποιείται από τον Ιούλιο του 2019 έως τον Ιούνιο του 2022 από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ) σε συνεργασία με μη κυβερνητικές οργανώσεις, αποτελεί το μοναδικό επίσημο εν λειτουργία ενταξιακό πρόγραμμα στην Ελλάδα. Η συνέχιση του προγράμματος υπό την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου + δεν έχει τεθεί ακόμη σε λειτουργία.⁴⁵

Η εγγραφή στο πρόγραμμα HELIOS πραγματοποιείται εντός ενός έτους από την επίδοση της απόφασης χορήγησης διεθνούς προστασίας,⁴⁶ υπό τις κάτωθι προϋποθέσεις επιλεξιμότητας: (α) αναγνώριση του ενδιαφερομένου ως πρόσφυγα ή δικαιούχου

⁴⁰ Άρθρα 1, παρ. 2 και 7, παρ. 1, περ. ε' και 2 Ν 4659/2020.

⁴¹ Άρθρο 214, παρ. 11 Ν 4512/2018, όπως τροποποιήθηκε από το Άρθρο 15, παρ. 1 Ν 4659/2020. Ισχύουν οι ανωτέρω επισημάνσεις σχετικά με την εμπρόθεσμη υποβολή φορολογικής δήλωσης.

⁴² Άρθρο 93 Ν 4387/2016.

⁴³ AIDA, *Country Report Greece, 2020 Update*, Ιούνιος 2021, 251, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3NcoCCn>.

⁴⁴ ΔΟΜ, *Hellenic Integration Support for Beneficiaries of International Protection (HELIOS)*, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/2S21ZFJ>.

⁴⁵ Προεδρία της Κυβέρνησης, *Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής 2022*, Δεκέμβριος 2021, 183, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3n7zB4J>.

⁴⁶ ΔΟΜ, *HELIOS Project Regulations Handbook*, Ιανουάριος 2022, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3gSZeTb>.

επικουρικής προστασίας μετά την 1^η Ιανουαρίου του 2018, (β) επίσημη καταγραφή και διαμονή στο σύστημα υποδοχής, ήτοι σε ανοιχτή δομή φιλοξενίας (προσφυγικό καταυλισμό), Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ), ξενοδοχείο⁴⁷ ή διαμέρισμα στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΣΤΙΑ ή σε επίσημη δημοτική δομή ή άλλο στεγαστικό πρόγραμμα π.χ. για θύματα εμπορίας, κατά τον χρόνο της επίδοσης της απόφασης επί της αίτησης ασύλου.⁴⁸ Κατά συνέπεια, οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, οι οποίοι δεν βρίσκονταν στην Ελλάδα όταν έγινε δεκτή η αίτηση ασύλου τους ή οι οποίοι έχουν λάβει καθεστώς διεθνούς προστασίας για πάνω από ένα έτος, δεν είναι επιλέξιμοι για εγγραφή στο πρόγραμμα HELIOS. Αντίστοιχα, πρόσφυγες όπως ο **Σαϊντ***, στον οποίο έγινε αναφορά ανωτέρω, οι οποίοι έλαβαν διεθνή προστασία ενόσω βρίσκονταν σε διοικητική κράτηση, δεν είναι επιλέξιμοι για το πρόγραμμα HELIOS.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του ΔΟΜ, συνολικά 34.620 δικαιούχοι διεθνούς προστασίας είχαν εγγραφεί στο πρόγραμμα έως την 1^η Μαρτίου του 2022, 36% εκ των οποίων διέμεναν προηγουμένως σε καταυλισμούς της ενδοχώρας, 32% σε διαμερίσματα ΕΣΤΙΑ και 17% σε ΚΥΤ.

Το πρόγραμμα HELIOS δεν παρέχει στέγαση. Χορηγεί επίδομα ενοικίου για την υποστήριξη των δικαιούχων στην εύρεση καταλύματος, υπό τον όρο σύναψης μισθωτηρίου τουλάχιστον εξάμηνης διάρκειας και κατοχής τραπεζικού λογαριασμού. Η υποστήριξη μέσω του HELIOS παρέχεται για χρονική διάρκεια έξι έως δώδεκα μηνών, με βάση την ημερομηνία κατάθεσης των σχετικών δικαιολογητικών: «όσο πιο σύντομα καταθέσει ο δικαιούχος όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά, τόσο περισσότεροι οι μήνες για τους οποίους θα του χορηγηθεί επίδομα ενοικίου».⁴⁹ Το ύψος του επιδόματος ενοικίου κυμαίνεται από 162 ευρώ για έναν μόνο ενήλικο έως 630 ευρώ για μία εξαμελή οικογένεια.⁵⁰ Πέραν του μηνιαίου επιδόματος, οι δικαιούχοι λαμβάνουν εφάπαξ ποσό από 301 έως 1.060 ευρώ για την καταβολή της εγγυοδοσίας και την κάλυψη των εξόδων εγκατάστασής τους.⁵¹

Προσωπική ιστορία: Η **Αμάλ***, οι γονείς της και τα δύο ανήλικα αδέρφια της έλαβαν προσφυγικό καθεστώς τον Φεβρουάριο του 2022. Ενημερώθηκαν πρόσφατα από τον φορέα στέγασης υπό το πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ ότι πρέπει να αποχωρήσουν από το διαμέρισμά τους μέχρι τα τέλη Μαρτίου του 2022. Στα μέσα Μαρτίου, η Αμάλ απευθύνθηκε στον ΔΟΜ για εγγραφή στο πρόγραμμα HELIOS. Πληροφορήθηκε, ωστόσο, ότι η εγγραφή πραγματοποιείται εντός τριών με πέντε εβδομάδων και ότι η καταβολή των επιδομάτων ενοικίου προϋποθέτει την κάλυψη της εγγύησης και του πρώτου μισθώματος από την οικογένεια με ίδια μέσα. Η οικογένεια δεν διαθέτει, ωστόσο, τα απαραίτητα μέσα για την κάλυψη των εν λόγω εξόδων.

Πέραν των προϋποθέσεων της απόδοσης ΑΦΜ και της κατοχής τραπεζικού λογαριασμού, παραμένουν σοβαρά τα εμπόδια στην πρόσβαση στη στέγαση, όπως έχουν περιγραφεί σε προηγούμενες εκθέσεις, ιδίως λόγω της διακριτικής μεταχείρισης κατά των προσφύγων και της έλλειψης ακινήτων σε προσιτές τιμές. Πρόσφατες εκθέσεις επιβεβαιώνουν τις συνεχείς αυξήσεις των ενοικίων λόγω της υψηλής ζήτησης, ιδίως στην

⁴⁷ Η στέγαση σε ξενοδοχεία παρασχέθηκε μέσω του προγράμματος «FILOXENIA - Temporary Shelter and Protection for the Most Vulnerable Migrants in Greece», το οποίο υλοποιήθηκε από τον ΔΟΜ έως τα τέλη του 2020.

⁴⁸ ΔΟΜ, *HELIOS Project Regulations Handbook*, Ιανουάριος 2022.

⁴⁹ ΔΟΜ, *HELIOS Project Regulations Handbook*, January 2022.

⁵⁰ Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής, «Μέτρα ένταξης ευάλωτων δικαιούχων προσφυγικού καθεστώτος / επικουρικής προστασίας κατόπιν έξωσης από τις παροχές του προγράμματος ΕΣΤΙΑ», Απάντηση στον ΣΤΠ, ΑΠ 10848, 7 Σεπτεμβρίου 2020, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/34hbW8E>.

⁵¹ ΔΟΜ, *HELIOS Project Regulations Handbook*, Ιανουάριος 2022.

Απτική.⁵² Δέον όπως σημειωθεί ότι, εκτός του ενοικίου, οι δικαιούχοι καλούνται να καλύψουν και τους λογαριασμούς κοινής ωφέλειας και λοιπά έξοδα, με αποτέλεσμα το επίδομα ενοικίου υπό το πρόγραμμα HELIOS να μην επαρκεί για τη συντήρησή τους.

Από την έναρξή του μέχρι την 1^η Μαρτίου του 2022, έχει χορηγήσει επίδομα ενοικίου σε 6.579 νοικοκυριά, ήτοι 16.530 δικαιούχους, καιτοι δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τη χρονική διάρκεια της χορήγησης των επιδομάτων.⁵³ Συνάγεται από τα ανωτέρω στοιχεία ότι η υποστήριξη της στέγασης που παρέχεται από το πρόγραμμα HELIOS παρέχεται μόνο σε μία μικρή μερίδα του προσφυγικού πληθυσμού στη χώρα. Λαμβάνοντας υπόψη ότι, από την έναρξη της περιόδου αναφοράς του προγράμματος, 1^η Ιανουαρίου 2018, έως τα τέλη του 2021, εκδόθηκαν 90.253 αποφάσεις χορήγησης διεθνούς προστασίας σε πρώτο και δεύτερο βαθμό, οι οποίες δύνανται να αφορούν περισσότερα από ένα άτομο,⁵⁴ λιγότεροι από ένας στους δεκατρείς δικαιούχους προστασίας στην Ελλάδα έχουν αποκτήσει πρόσβαση σε επίδομα ενοικίου μέσω του προγράμματος.

Περαιτέρω, τα επιδόματα ενοικίου χορηγούνται για έξι έως δώδεκα μήνες, όπως εκτέθηκε ανωτέρω. Ο αριθμός των νοικοκυριών που λαμβάνουν επίδομα ενοικίου από το HELIOS αυτή τη στιγμή είναι 692 και αντιστοιχεί σε 1.533 άτομα.⁵⁵ Επομένως, 14.997 δικαιούχοι έχουν σταματήσει να λαμβάνουν επιδόματα από το πρόγραμμα HELIOS.

Δεν λειτουργούν άλλα παρόμοια προγράμματα πέραν του HELIOS.⁵⁶ Μοναδικό πρόγραμμα που υλοποιήθηκε από μη κυβερνητικές οργανώσεις για την υποστήριξη της πρόσβασης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στη στέγαση, ήταν αυτό της PRAKSIS για 20 μονογονεϊκές οικογένειες (γυναίκες με ανήλικα τέκνα), το οποίο εκκίνησε τον Μάρτιο του 2021 και ολοκληρώνεται, με αποτέλεσμα να μην δέχεται νέες υποθέσεις.⁵⁷ Δεν υπάρχει διαθέσιμος κατάλογος οργανώσεων, οι οποίες παρέχουν στέγη σε δικαιούχους προστασίας.⁵⁸

Αστεγία και ένδεια

Ο κίνδυνος αστεγίας και ένδειας παραμένει υψηλός για όσους λαμβάνουν καθεστώς διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα, δεδομένου ότι παρίσταται αδύνατη η πρόσβαση στα απαραίτητα έγγραφα και μέσα για την εξασφάλιση της στέγασης εντός της τριακονθήμερης προθεσμίας που δίνεται στους ανθρώπους από τη χορήγηση του καθεστώτος για να αποχωρήσουν από τις δομές υποδοχής.⁵⁹ Στους ανθρώπους που διαμένουν σε διαμερίσματα ESTIA, επιδίδονται εξώδικες δηλώσεις από τους φορείς υλοποίησης της στέγασης, με απειλή αγωγής σε περίπτωση που δεν συμμορφωθούν με την υποχρέωση να αποχωρήσουν.

⁵² Capital, «Αγορά κατοικίας: Ανοδικά οι τιμές ακινήτων και ενοικίων», 10 Ιανουαρίου 2022, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3BI7xRj>, Capital, «Στα ύψη οι τιμές των ενοικίων», 13 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3gKllev>, Καθημερινή, «Υψηλή ζήτηση για κατοικίες σε προάστια», 16 Οκτωβρίου 2021, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/34WlurM>.

⁵³ ΔΟΜ, HELIOS Factsheet, 1 Μαρτίου 2022.

⁵⁴ AIDA, *Country Report Greece, 2018 Update*, Μάρτιος 2019, 8, 50, *Country Report Greece, 2019 Update*, Ιούνιος 2020, 8, 63, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, *Ετήσιο ενημερωτικό σημείωμα 2020*, Ιανουάριος 2021, 12, 15, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3aMzZP1>, *Ενημερωτικό σημείωμα 2021*, Ιανουάριος 2022, 8, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3gMtUWI>.

⁵⁵ ΔΟΜ, HELIOS Factsheet, 1 Μαρτίου 2022.

⁵⁶ Πληροφόρηση από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, 10 Μαρτίου 2022.

⁵⁷ Πληροφόρηση από την PRAKSIS, 14 Μαρτίου 2022. Το πρόγραμμα παρείχε στέγαση σε 20 οικογένειες σε 10 διαμερίσματα, καθώς και μαθήματα ελληνικών και συμβουλευτική για την απασχόληση.

⁵⁸ Πληροφόρηση από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 29 Ιανουαρίου 2020.

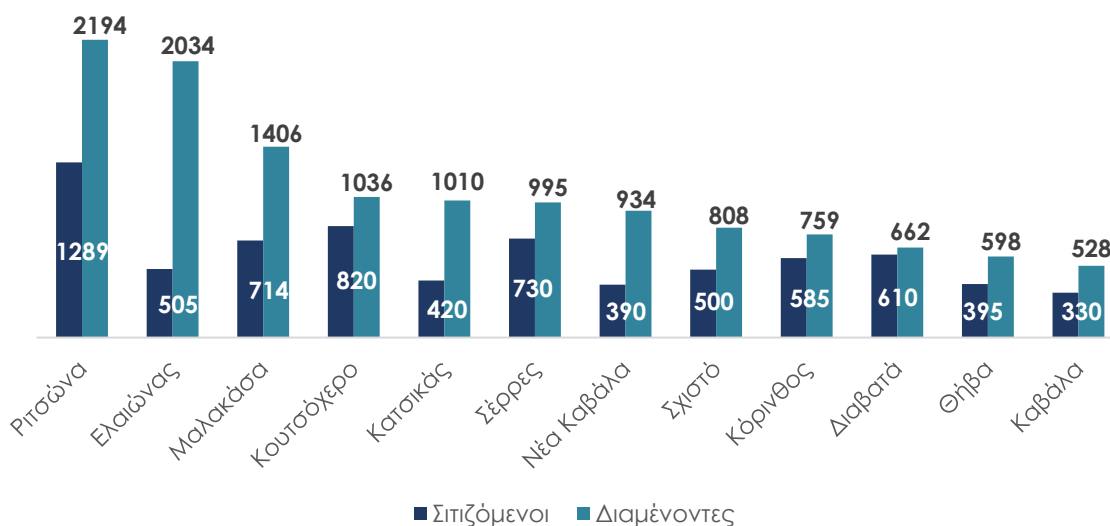
⁵⁹ Άρθρο 114 Ν 4636/2019, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Προσωπική ιστορία: Ο **Ισμαήλ*** και η οικογένειά του, στους οποίους έγινε αναφορά ανωτέρω και οι οποίοι διέμεναν σε διαμέρισμα υπό το πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ, έλαβαν επικουρική προστασία τον Ιούλιο του 2021. Ενώ εκκρεμούσε η διαδικασία έκδοσης της ΑΔΕΤ τους, η οικογένεια έλαβε εξώδικη δήλωση από τον φορέα στέγασης του προγράμματος ΕΣΤΙΑ τον Νοέμβριο του 2021, με το οποίο απειλείτο με αγωγή σε περίπτωση μη αποχώρησης από το διαμέρισμα εντός τριών εργάσιμων ημερών. Η οικογένεια εγκατέλειψε το διαμέρισμα και έστησε σκηνή στο pub hall του καταυλισμού της Μαλακάσας. Εκεί, δεν τους παρέχεται σίτιση από τη διοίκηση της δομής.

Ακόμη και οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας που έχουν υπαχθεί στο πρόγραμμα HELIOS εκτίθενται εκ νέου σε κίνδυνο αστεγίας, μετά τον τερματισμό των επιδομάτων ενοικίου. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, 14.997 δικαιούχοι έχουν παύσει να λαμβάνουν το εν λόγω επίδομα, με αποτέλεσμα να αδυνατούν να συνεχίσουν τη μίσθωση ακινήτου. Οι περισσότεροι εξ αυτών καταλήγουν άστεγοι στο δρόμο ή επιστρέφουν στους καταυλισμούς ως μη καταγεγραμμένοι διαμένοντες.⁶⁰

Όσοι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας παραμένουν στους καταυλισμούς ως μη καταγεγραμμένοι διαμένοντες δεν έχουν πρόσβαση σε τροφή ή σε άλλες παρεχόμενες υπηρεσίες. Τον Νοέμβριο του 2021, μόνο 10.213 από τους 16.559 διαμένοντες στους καταυλισμούς της ενδοχώρας είχαν συμπεριληφθεί στον προγραμματισμό σίτισης του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου.⁶¹ Παρατίθεται παρακάτω η σύγκριση των στατιστικών στοιχείων για τους σπιζόμενους και διαμένοντες των 12 μεγαλύτερων καταυλισμών:

Σπιζόμενοι διαμένοντες στους 12 μεγαλύτερους προσφυγικούς καταυλισμούς: Νοέμβριος 2021

Οι δικαιούχοι που διαμένουν άτυπα σε καταυλισμούς δέχονται τακτικές εντολές από τη διοίκηση των δομών να αποχωρήσουν, συνοδευόμενες συχνά από απειλές να εμπλακεί η αστυνομία, με αποτέλεσμα να ζουν μόνιμα υπό το φόβο εξώσης.

⁶⁰ Βλ. και Alterthess, «Άστεγοι... των προγραμμάτων στέγασης», 3 Φεβρουαρίου 2021, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3aqUoCF>.

⁶¹ The Guardian, «Greek government blamed for hunger crisis in refugee camps», 24 Ιανουαρίου 2022, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3hxe16u>.

Η κρίσιμη αυτή κατάσταση έχει υπογραμμιστεί πρόσφατα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία «έχει θέσει το ζήτημα της διακοπής της υλικής υποστήριξης υποδοχής, συμπεριλαμβανομένης της σίτισης, στους κατόχους καθεστώτος προστασίας... πολλές φορές στις ελληνικές αρχές» και έχει «καλέσει επανειλημμένα τις ελληνικές αρχές όπως διασφαλίσουν ότι όλοι οι άνθρωποι, ιδίως οι ευάλωτοι, θα λαμβάνουν στοιχειώδη μέσα για την επιβίωσή τους, ιδίως τροφή και υλικά υγιεινής».⁶²

Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας θα εδύναντο να αιτηθούν πρόσβαση στους ξενώνες αστέγων, όπου παρέχεται βραχυπρόθεσμη διαμονή από τρεις ως έξι μήνες. Ωστόσο, οι ξενώνες αστέγων που λειτουργούν ανά την επικράτεια δεν απευθύνονται ειδικά σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας, καιτοι μερικοί δέχονται την εν λόγω πληθυσμιακή ομάδα.⁶³ Όπως παρατίθεται στο Παράρτημα της παρούσης, η πρόσβαση στους ξενώνες αστέγων της Αττικής παραμένει σχεδόν αδύνατη επί του παρόντος, λαμβάνοντας υπόψη ότι:

- Η συντριπτική πλειοψηφία των ξενώνων δέχονται μόνο ελληνόφωνους και αγγλόφωνους, λόγω της έλλειψης υπηρεσιών διερμηνείας,
- Η συντριπτική πλειοψηφία των ξενώνων δεν δέχονται οικογένειες,
- Σχεδόν κανένας ξενώνας δεν δέχεται ανθρώπους με προβλήματα ψυχικής υγείας,
- Η πρόσβαση στους κρατικούς ξενώνες προϋποθέτει την κατοχή ΑΜΚΑ και πιστοποιητικού αστεγίας και την προσκόμιση ιατρικών εξετάσεων,
- Σχεδόν όλοι οι ξενώνες βρίσκονται σε πληρότητα και τηρούν μεγάλες λίστες αναμονής.

Ορισμένοι ξενώνες προσφέρουν μόνο υπνωτήριο, επομένως δεν επιτρέπουν παραμονή στις εγκαταστάσεις τους κατά τη διάρκεια της ημέρας, ενώ η περίοδος διαμονής σε υπνωτήρια δεν δύναται να υπερβεί τις 15 ημέρες ή τον ένα μήνα.⁶⁴ Σε πρόσφατη ανακοίνωσή του, το Ελληνικό Δίκτυο για το Δικαίωμα στη Στέγη και την Κατοικία αναφέρθηκε στην έλλειψη μέτρων για την προστασία των αστέγων στην Αθήνα, οι οποίοι ζουν «στο δρόμο, σε εσοχές καταστημάτων, προαυλίες εκκλησιών, πλατείες, αντίσκηνα, πάρκα και εγκαταλεημένα κτίρια», συμπεριλαμβανομένων όσων έρχονται στην Αθήνα από άλλους δήμους.⁶⁵

Προσέτι, δεν υπάρχουν συσσίτια που απευθύνονται συγκεκριμένα σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας, καιτοι ορισμένα είναι διαθέσιμα στην εν λόγω ομάδα. Ωστόσο, η πρόσβαση στα συσσίτια σε λειτουργία στην Αττική είναι περιορισμένη στην πράξη. Σύμφωνα με πληροφορίες που συνέλεξε η RSA τον Μάρτιο του 2022:

- Τα συσσίτια συχνά απαιτούν την προσκόμιση των εγγράφων που περιγράφονται στην παρούσα έκθεση. Το «Equal Society» απαιτεί έγκυρη άδεια διαμονής, ΑΦΜ, ΑΜΚΑ, φορολογική δήλωση και διεύθυνση κατοικίας ή πιστοποιητικό αστεγίας. Το συσσίτιο του ΚΥΑΔΑ απαιτεί δελτίο σίτισης, η οποία χορηγείται σε όσους εντοπίζονται και καταγράφονται από την κοινωνική υπηρεσία του. Η «Caritas» ζητά εκκαθαριστικό σημείωμα, ενώ το συσσίτιο της UNESCO στον Πειραιά απαιτεί ταυτοποιητικό έγγραφο, διεύθυνση κατοικίας στον Πειραιά, εκκαθαριστικό σημείωμα, ΑΦΜ, ΑΜΚΑ ή ΠΑΑΥΠΑ, καθώς και δελτίο ανεργίας.

⁶² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Επιστολή υπ' αριθμ. Ares(2021)8048555, 7 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3KRgHsk>.

⁶³ Σύμφωνα με το άρθρο 33 Ν 4636/2019, οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας δικαιούνται κατάλυμα υπό τους ίδιους όρους με άλλους νόμιμα διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών, όχι με τους Έλληνες πολίτες.

⁶⁴ RSA & Ίδρυμα PRO ASYL, *Third party intervention in Kurdistan Darwesh v. Greece and the Netherlands*, 4 Ιουνίου 2020, σκ. 44-47, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3qZXBHp>.

⁶⁵ Ελληνικό Δίκτυο για το Δικαίωμα στη Στέγη και την Κατοικία, «Μόνο ο καιρός αποφασίζει για τους άστεγους;», 19 Φεβρουαρίου 2021, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3bweGBL>.

- Τα περισσότερα συσσίτια δεν έχουν υπηρεσίες διερμηνείας. Η «Helping Hands» καλύπτει μόνο φαρσόφωνους, οι «Γέφυρες» μόνο αραβικά και κουρδικά, η Caritas μόνο αγγλικά και γαλλικά και η UNESCO μόνο αγγλικά.
- Τα περιοριστικά μέτρα για την πρόληψη του κορωνοϊού έχουν επηρεάσει τη λειτουργία ορισμένων συσσιτίων. Το ΚΥΑΔΑ, για παράδειγμα, δεν διανέμει πλέον ζεστά γεύματα, αλλά μόνο ξηρά τροφή κάθε Τετάρτη.

Συμπεραίνεται από τα ανωτέρω ότι οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας – και όσοι επιστρέφονται στην Ελλάδα από άλλα κράτη – διατρέχουν πραγματικό κίνδυνο ένδειας, ακραίας ένδειας και πλήρους έλλειψης καταλύματος, αντίθετα με το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ και το άρθρο 4 του Χάρτη,⁶⁶ όπως επιβεβαιώνεται από διαφορετικές περιπτώσεις κατόχων καθεστώτος που έχουν επιστραφεί από άλλες ευρωπαϊκές χώρες και εκπροσωπούνται από την RSA, οι οποίοι αντιμετωπίζουν παρατεταμένες συνθήκες αστεγίας και ένδειας.

Προσωπική ιστορία: Η **Γιούσα***, διεμφυλική πρόσφυγας, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Αύγουστο του 2020. Η διαδικασία ανανέωσης της ΑΔΕΤ της διήρκεσε πάνω από ένα έτος. Η Γιούσα έχει μείνει άστεγη για διάστημα άνω του έτους, χωρίς πρόσβαση στην εργασία ή σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Επιβαρυντικός παράγοντας της αστεγίας της αποτελεί η έκθεσή της σε έμφυλη λεκτική και σωματική βία.⁶⁷ Το ΚΥΑΔΑ δεν δέχθηκε να χορηγήσει πιστοποιητικό αστεγίας στη Γιούσα, λόγω της έλλειψης κλειδαρίθμου TAXISnet. Η ίδια, δε, ουδέποτε τοποθετήθηκε στο Πολυδύναμο Κέντρο Αστεγών, όπου είχε αιτηθεί στέγαση.

Προσωπική ιστορία: Ο **Φαρχάντ***, στον οποίο έγινε αναφορά ανωτέρω και οποίος υποφέρει από διαταραχές ψυχικής υγείας, επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Ιούλιο του 2021. Η ιδιαίτερη ανάγκη του Φαρχάντ για ψυχιατρική υποστήριξη είχε ήδη επισημανθεί από φορείς υγείας στη Γερμανία, πριν την απέλασή του. Από την επανεισδοχή του στην Ελλάδα, ωστόσο, δεν έχει λάβει καμία υποστήριξη για την ψυχική υγεία του και διαμένει στον καταυλισμό του Ελαιώνα σε συνθήκες ένδειας. Ο Φαρχάντ δεν έχει πρόσβαση σε σίτιση, λόγω του καθεστώτος διεθνούς προστασίας που του έχει χορηγηθεί. Δεν έχει λάβει την άδεια διαμονής του μέχρι σήμερα,⁶⁸ πιθανότατα, δε, η ΑΔΕΤ του θα έχει ήδη λήξει όταν την παραλάβει.

Προσωπική ιστορία: Η **Μίνα***, στην οποία έγινε αναφορά ανωτέρω και η οποία υποφέρει από ψυχολογικά προβλήματα, επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Ιανουάριο του 2021. Κατόπιν της επανεισδοχής της, μετέβη στα Ιωάννινα, όπου αιτήθηκε εγγράφως από τον διοικητή της δομής του Κατσικά όπως της επιτραπεί κατ'εξαιρέση η διαμονή στον καταυλισμό, στον οποίο είχε διαμείνει προηγουμένως ως αιτούσα άσυλο, λόγω της έλλειψης ασφαλούς και σταθερού περιβάλλοντος στέγασης που αντιμετωπίζει από την επιστροφή της. Απευθύνθηκε, επίσης, στη Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου με αίτημα να παραπεμφθεί σε προσωρινό κατάλυμα. Κανένα από τα ανωτέρω αιτήματα δεν απαντήθηκε από τις αρχές. Συνακολούθως, η Μίνα παρέμεινε άτυπα στη δομή του Κατσικά, αντιμετωπίζοντας επανειλημμένες διαταγές να αποχωρήσει από τον καταυλισμό, υπό την απειλή έξωσης από την αστυνομία. Η Μίνα μετέβη στην Αθήνα τον Μάιο του 2021, χωρίς, ωστόσο, να κατορθώσει να βρει στέγαση, με αποτέλεσμα να επιστρέψει και πάλι στα Ιωάννινα, όπου παραμένει μέχρι σήμερα, χωρίς να έχει εξασφαλίσει ασφαλές κατάλυμα.

⁶⁶ Μεταξύ άλλων, Ολλανδικό Συμβούλιο της Επικρατείας, 202006266/1/V3, 28 Ιουλίου 2021.

⁶⁷ ΣΤΠ, Επιστολή υπ' αριθμ. 306525/64048/2021, 23 Νοεμβρίου 2021.

⁶⁸ RSA, «Αναγνωρισμένος πρόσφυγας επεστράφη στην Ελλάδα και βρίσκεται άπορος, ξεχασμένος και χωρίς έγγραφα», 4 Μαρτίου 2022, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3L5SBKu>.

Προσωπική ιστορία: Ο **Ομάρ*** και η οικογένειά του, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, επιστράφηκαν από την Ολλανδία τον Νοέμβριο του 2020. Η οικογένεια έμεινε άστεγη στους δρόμους της Αθήνας πριν καταφέρει να εξασφαλίσει κατάλυμα με φίλους και μέσω της υποστήριξης ιδιωτών. Τα παιδιά δεν έχουν πάει ποτέ στο σχολείο από την επανεισδοχή τους.

Προσωπική ιστορία: Ο **Αντνάν***, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Αύγουστο του 2020. Από την επανεισδοχή του μέχρι σήμερα, αδυνατεί να αποκτήσει πρόσβαση στην αγορά εργασίας, καθώς αναμένει την ανανέωση της ΑΔΕΤ του. Ο Αντνάν βρίσκεται σε ένδεια, διαμένοντας υπό επισφαλείς συνθήκες σε άτυπα καταλύματα στην Αθήνα, αντιμετωπίζοντας, δε, κίνδυνο έξωσης λόγω οφειλών ενοικίου.

Προσωπική ιστορία: Ο **Τζωρτζ***, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Οκτώβριο του 2021. Ελλείπει άδειας διαμονής, πρόσβασης στην απασχόληση και χρημάτων για τη μίσθωση ακινήτου, ο Τζωρτζ βρίσκεται σε ένδεια, διαμένοντας υπό επισφαλείς συνθήκες σε άτυπα καταλύματα στην Αθήνα, στα οποία πρέπει να καταβάλλει ενοίκιο.

Προσωπική ιστορία: Ο **Νασίμ***, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Φεβρουάριο του 2022. Από την επανεισδοχή του μέχρι σήμερα, διαμένει σε άτυπα καταλύματα στην Αθήνα, περιμένοντας την ανανέωση της ΑΔΕΤ του.

Τέλος, επισημαίνεται ότι η αστεγία και η ένδεια επιδρούν αναπόφευκτα στην ενάσκηση του δικαιώματος στην εκπαίδευση, καθώς η φοίτηση των παιδιών σε σχολείο παρίσταται συχνά αδύνατη, ελλείπει σταθερών συνθηκών διαβίωσης. Σε διαφορετικές υποθέσεις που υποστηρίζει η RSA, όπως η οικογένεια του **Ισμαήλ***, στην οποία έγινε αναφορά ανωτέρω, παιδιά τα οποία είχαν εγγραφεί και φοιτούσαν σε σχολείο ως αιτούντες άσυλο αναγκάστηκαν να σταματήσουν την εκπαίδευσή τους αφού τους χορηγήθηκε διεθνής προστασία, με τη διακοπή της φοίτησης να οφείλεται εν μέρει λόγω της υποχρέωσης των οικογενειών να μεταβούν σε διαφορετική περιοχή της Αττικής κατόπιν της έξωσης από τις δομές υποδοχής.

Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, οι οποίοι δεν κατέχουν ΑΔΕΤ, δεν δύνανται να αποκτήσουν ΑΜΚΑ. Όσοι δεν έχουν ΑΜΚΑ ή ΠΑΑΥΠΑ καλούνται να καλύψουν από ίδιους πόρους το κόστος περίθαλψης και εξετάσεων, το οποίο δύναται να καταστεί απαγορευτικό σε περιπτώσεις παθήσεων που χρήζουν εξειδικευμένων και τακτικών εξετάσεων. Ορισμένες, δε, επείγουσες εξετάσεις δεν καλύπτονται ακόμη και για όσους έχουν ΑΜΚΑ ή ΠΑΑΥΠΑ.

Παράλληλα, κατόπιν νομοθετικής τροποποίησης που τέθηκε σε ισχύ τον Μάρτιο του 2022, δεν επιτρέπεται πλέον η συνταγογράφηση σε ανασφάλιστους που έχουν ΑΜΚΑ από ιδιώτες ιατρούς, αλλά μόνο από δημόσιους φορείς υγείας, συμπεριλαμβανομένων των ιατρών των δομών φιλοξενίας.⁶⁹

⁶⁹ Άρθρο 33, παρ. 1 Ν 4368/2016, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 38, παρ. 1 Ν 4865/2021, ΦΕΚ Α' 238/04.12.2021, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/37jrOM1>. Βλ. και Υπουργείο Υγείας, «Από την 1η Μαρτίου η συνταγογράφηση στους ανασφάλιστους μόνο από ιατρούς στις δημόσιες δομές υγείας», 27 Ιανουαρίου 2022, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/35GajD7>.

Η υγειονομική κάλυψη των προσφύγων σε γενικότερο επίπεδο περιορίζεται ακόμη από ελλείψεις σε προσωπικό, ωστόσο. Το σωματείο εργαζομένων του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ), αρμόδιου για την υλοποίηση του προγράμματος PHILOS II για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των προσφύγων, εξέφρασε πρόσφατα την ανησυχία του, σχετικά με τις χρονίζουσες ελλείψεις στην υγειονομική κάλυψη και τους σοβαρούς κινδύνους διακοπής του προγράμματος, χωρίς να έχουν ληφθεί εναλλακτικά μέτρα. Η λειτουργία του προγράμματος παρατάθηκε εν τέλει έως τα τέλη του 2022.⁷⁰

Γλωσσικά εμπόδια

Η γλώσσα παραμένει σοβαρό εμπόδιο στην πρόσβαση των δικαιούχων στην υγεία. Τα νοσοκομεία της Αττικής εξακολουθούν να έχουν ελλείψεις σε υπηρεσίες διερμηνείας για τη διασφάλιση της επικοινωνίας με ασθενείς. Τον Μάρτιο του 2022, το Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών (ΓΝΑ) «Ευαγγελισμός», το «Αιγινήτειο» Νοσοκομείο και το Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αθηνών (ΨΝΑ) «Δρομοκαϊτειο» δεν είχαν διερμηνείς,⁷¹ ενώ το ΨΝΑ «Δαφνί» είχε μόνο διερμηνεία στα αραβικά και το ΓΝΑ «Αλεξάνδρα» μόνο στα αραβικά, στα φαρσί και στα λινγκάλα.⁷²

Ψυχική υγεία και υπηρεσίες αποκατάστασης

Τον Μάρτιο του 2021, η Ειδική Επιτροπή Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές του Υπουργείου Υγείας επεσήμανε την «απουσία κατάλληλου θεραπευτικού πλαισίου για τη σταθεροποίηση και βελτίωση της ψυχικής υγείας» των προσφύγων και αιτούντων άσυλο, προσθέτοντας ότι «για αυτές τις περιπτώσεις ανθρώπων δεν έχει προβλεφθεί η παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών ψυχικής υγείας που να στοχεύουν στην ψυχιατρική τους παρακολούθηση σε σταθερή βάση, καθώς και στη θεραπευτική υποστήριξή τους σε μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης (ΜΨΑ)», με αποτέλεσμα να μην διασφαλίζεται το δικαίωμα των ανθρώπων στην αξιοπρέπεια και στην υγεία.⁷³ Η Επιτροπή έχει προτείνει τη δημιουργία ΜΨΑ για αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες ανά την επικράτεια. Οι προτάσεις της, ωστόσο, δεν έχουν ληφθεί υπόψη από την κυβέρνηση μέχρι σήμερα.

Η, δε, πρόσβαση σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας που παρέχονται από μη κυβερνητικές οργανώσεις είναι ιδιαίτερα περιορισμένη. Η πρόσβαση στις υπηρεσίες των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στην Αθήνα, για παράδειγμα, υπόκειται σε λίστα αναμονής και μέσο χρόνο αναμονής τεσσάρων εβδομάδων.

Όσον αφορά τους επιζώντες βασανιστηρίων και άλλων σοβαρών μορφών βίας, οι χρονίζουσες ελλείψεις σε υπηρεσίες αποκατάστασης⁷⁴ συνιστούν συστηματική μη συμμόρφωση της χώρας με το άρθρο 14 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων. Οι επιζώντες βασανιστηρίων ή βίας στερούνται την πρόσβαση σε κατάλληλες υπηρεσίες ιατρικής και ψυχολογικής φροντίδας και αποκατάστασης, λόγω των κενών στη διαδικασία εντοπισμού, ταυτοποίησης και περίθαλψης. Το μόνο πρόγραμμα ολιστικής και διεπιστημονικής φροντίδας σε θύματα βασανιστηρίων, το οποίο υλοποιείτο από

⁷⁰ Εποχή, «Θέτουν διαρκώς εμπόδια στην ιατρική περίθαλψη των προσφύγων», 6 Μαρτίου 2022, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3vVNZCc>.

⁷¹ Πληροφόρηση από το ΓΝΑ «Ευαγγελισμός», 1 Μαρτίου 2022, «Αιγινήτειο» Νοσοκομείο, 1 Μαρτίου 2022, ΨΝΑ «Δρομοκαϊτειο», 28 Φεβρουαρίου 2022. Τα νοσοκομεία απευθύνονται στη μη κυβερνητική οργάνωση ΜΕΤΑδραση για υπηρεσίες διερμηνείας.

⁷² Πληροφόρηση από το ΨΝΑ «Δαφνί», 1 Μαρτίου, ΓΝΑ «Αλεξάνδρα», 1 Μαρτίου 2022.

⁷³ Υπουργείο Υγείας, *Επείγουσα υπόθεση – Μη ανεύρεση ευάλωτου αιτούντα άσυλο ασθενή με ψυχωσική διαταραχή*, ΑΠ 34/2021, 19 Μαρτίου 2021, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3mTxSQj>.

⁷⁴ ΜΕΤΑδραση, *Θύματα βασανιστηρίων: Από την ανίχνευση στην προστασία: Ιστορικό, πρακτικές και συστάσεις για τη βελτίωση της προστασίας των θυμάτων βασανιστηρίων στην Ελλάδα*, 21 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3tIUuA>.

τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα, σταμάτησε τη λειτουργία του τον Δεκέμβριο του 2021.⁷⁵ Τα ως άνω ζητήματα έχουν τεθεί υπόψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπό τη μορφή καταγγελιών για παραβιάσεις του ενωσιακού δικαίου.⁷⁶

Απασχόληση

Οι παρατηρήσεις στις προηγούμενες εκθέσεις αναφορικά με το σταθερά υψηλό ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα παραμένουν έγκυρες. Από τον συνολικό αριθμό των 124.736 καταγεγραμμένων ανέργων πολιτών τρίτων χωρών στα τέλη Φεβρουαρίου του 2022, 45.043 (36%) ήταν καταγεγραμμένοι στην Αττική. Μέχρι σήμερα, δεν έχουν τεθεί σε λειτουργία προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και απασχόλησης δικαιούχων διεθνούς προστασίας από τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ).⁷⁷

Ένδικα βοήθημα κατά των παραβιάσεων δικαιωμάτων

Ο νομοθέτης δεν προβλέπει ειδική προσφυγή για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, σε περίπτωση παραβίασης των δικαιωμάτων τους. Η αίτηση ακύρωσης ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων καθίσταται αναποτελεσματικό για αυτούς ένδικο βοήθημα, εφόσον προϋποθέτει την ύπαρξη ατομικής διοικητικής πράξης ή παράλειψης οφειλούμενης ενέργειας, η οποία δεν υφίσταται σε περιπτώσεις όπως η πρόσβαση σε κατάλυμα. Το, δε, ένδικο βοήθημα υπόκειται σε ένσημο υψηλού κόστους και σε χρονοβόρα διαδικασία, η οποία φτάνει έως και τα τρία έτη, ενώ συνίσταται σε έλεγχο της νομικής ορθότητας της πράξης και όχι σε έλεγχο ουσίας. Τέλος, δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, ενώ η αίτηση αναστολής της εκτέλεσης δεν επιτρέπεται σε περιπτώσεις που αφορούν παράλειψη οφειλούμενης ενέργειας. Επομένως, δεν δύναται μέσω της αίτησης ακύρωσης να υποχρεωθεί η Διοίκηση όπως χορήγησει έγγραφα ή κοινωνικά δικαιώματα σε δικαιούχο διεθνούς προστασίας.

Προσέτι, η αγωγή αποζημίωσης για πράξη ή παράλειψη του Δημοσίου⁷⁸ είναι επίσης αναποτελεσματική, εφόσον αξιώνει τον ενάγοντα σε χρηματική αποζημίωση και όχι στην άσκηση του παραβιασθέντος δικαιώματος, ενώ υπόκειται σε χρονοβόρα διαδικασία, κατά τη διάρκεια της οποίας ο ενάγων δεν δύναται να αιτηθεί ασφαλιστικά μέτρα.

Με βάση τα ανωτέρω εκτεθέντα, δεν υπάρχει αποτελεσματικό ένδικο βοήθημα για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, συμπεριλαμβανομένων όσων επιστρέφονται από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, οι οποίοι υφίστανται παραβιάσεις του άρθρου 3 ΕΣΔΑ ή άρθρου 4 του Χάρτη, λόγω αποκλεισμού από τα κοινωνικά δικαιώματα και συνθηκών ακραίας ένδειας στην Ελλάδα. Οι γράφοντες δεν έχουν γνώση ακυρωτικής νομολογίας ή αποφάσεων επί αγωγών αποζημίωσης αναφορικά με τον αποκλεισμό δικαιούχων διεθνούς προστασίας από τα δικαιώματά τους.

⁷⁵ Γιατροί Χωρίς Σύνορα, «Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα ολοκληρώνουν τη δράση τους στην κλινική για επιζώντες βασιανιστηρίων στην Αθήνα», 21 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμο στο: <https://bit.ly/3J3G8q1>.

⁷⁶ CHAP(2021)02261, CHAP(2021)02265, CHAP(2021)02274.

⁷⁷ Ο ΟΑΕΔ σχεδιάζει πρόγραμμα για έως και 1.000 καταγεγραμμένους άνεργους ενήλικους δικαιούχους διεθνούς προστασίας με ελάχιστο επίπεδο γνώσης ελληνικών Α1, εκ των οποίων 600 στην Αθήνα και 400 στη Θεσσαλονίκη. Ωστόσο, ο χρόνος έναρξης του προγράμματος παραμένει άγνωστος: Πληροφόρηση από τον ΟΑΕΔ, 11 Φεβρουαρίου 2022.

⁷⁸ Άρθρο 105 ΕισΝΑΚ.

Παράρτημα 1 – Ξενώνες αστέγων στην Αττική τον Μάρτιο του 2022

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται οι πληροφορίες που χορηγήθηκαν στην RSA από 13 ξενώνες αστέγων στην Περιφέρεια Αττικής τον Μάρτιο του 2022. Δεν υπήρχαν διαθέσιμες πληροφορίες για τον Ξενώνα του Ερυθρού Σταυρού, τον Ξενώνα της Αρχιεπισκοπής και τον Ξενώνα «Γαλήνη».

Ξενώνας	Τοποθεσία	Φορέας	Θέσεις	Επιλεξιμότητα	Δικαιολογητικά	Διαθεσιμότητα
Πολυδύναμο Κέντρο ΚΥΑΔΑ Υπνωτήριο	Αθήνα	Δήμος Αθηναίων	144	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενήλικες. Όχι οικογένειες. ▪ Ελληνόφωνοι ή αγγλόφωνοι ▪ Άστεγοι εντός Δήμου Αθηναίων 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ταυτοποιητικό έγγραφο ▪ Ακτινογραφία θώρακος, δερματολογικές εξετάσεις, ψυχιατρική εκτίμηση 	Πλήρης. Λίστα αναμονής.
Πολυδύναμο Κέντρο ΚΥΑΔΑ Ξενώνας	Αθήνα	Δήμος Αθηναίων	400	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενήλικες. Όχι οικογένειες ▪ Ελληνόφωνοι ή αγγλόφωνοι ▪ Άστεγοι εντός Δήμου Αθηναίων 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ταυτοποιητικό έγγραφο ▪ Ακτινογραφία θώρακος, δερματολογικές εξετάσεις, ψυχιατρική εκτίμηση 	Πλήρης. Λίστα αναμονής.
Ξενώνας Υπερηλικών ΕΣΤΙΑ	Αθήνα	Δήμος Αθηναίων	28	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενήλικες ▪ Ηλικίες 63-80 ▪ Ελληνόφωνοι ή αγγλόφωνοι 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ταυτοποιητικό έγγραφο ▪ Ακτινογραφία θώρακος, δερματολογικές εξετάσεις, ψυχιατρική εκτίμηση ▪ Πιστοποιητικό εμβολιασμού COVID-19 	Πλήρης. Λίστα αναμονής.
Υπνωτήριο Αστέγων	Αθήνα	Γιατροί του Κόσμου	40	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενήλικες. Όχι οικογένειες ▪ Persons aged up to 65 ▪ Αυτοεξυπηρετούμενοι ▪ Κατά προτίμηση ελληνόφωνοι ή αγγλόφωνοι ▪ Μη υπαγόμενοι σε επιδόματα πέραν ΕΕΕ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ταυτοποιητικό έγγραφο ▪ ΑΜΚΑ ▪ Ακτινογραφία θώρακος, εξετάσεις μεταδοτικών νοσημάτων, ψυχιατρική εκτίμηση ▪ Πιστοποιητικό εμβολιασμού COVID-19 	Πλήρης. Λίστα αναμονής.
Ξενώνας «Φοίβη»	Αθήνα		10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Γυναίκες, όπως θύματα ενδοοικογενειακής βίας ▪ Αυτοεξυπηρετούμενες ▪ Ελληνόφωνες, αγγλόφωνες ή γαλλόφωνες 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Εξετάσεις μεταδοτικών νοσημάτων ▪ Πιστοποιητικό εμβολιασμού COVID-19 	Πλήρης. Λίστα αναμονής.

Ξενώνας «Μητέρα Τερέζα»	Αθήνα		14	<ul style="list-style-type: none"> Γυναίκες μόνες ή μητέρες παιδιών κάτω του 1 έτους Δεν δέχεται ψυχιατρικά περιστατικά 	<ul style="list-style-type: none"> Ταυτότητα ή διαβατήριο Rapid test COVID-19 Εξετάσεις HIV και ηπατίτιδας 	
Ξενώνας ΕΚΚΑ	Αθήνα	Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ)	:	<p>Ο ξενώνας δήλωσε ότι δεν έχει δεχθεί αιτήσεις από δικαιούχους διεθνούς προστασίας.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ενήλικες. Όχι οικογένειες. Ελληνόφωνοι ή αγγλόφωνοι Αυτοεξυπηρετούμενοι 	<ul style="list-style-type: none"> Ταυτοποιητικό έγγραφο Ακτινογραφία θώρακος, δερματολογικές εξετάσεις, ψυχιατρική εκτίμηση 	Δεν υπάρχει λίστα αναμονής.
Ξενώνας «Ιόλαος»	Αθήνα	Κλίμακα	10	<ul style="list-style-type: none"> Αλλοδαποί Σοβαρά ψυχιατρικά περιστατικά Παραπομπές μόνο από Υγειονομική Περιφέρεια, όχι από οργανώσεις 	<ul style="list-style-type: none"> Ακτινογραφία θώρακος, δερματολογικές εξετάσεις Πιστοποιητικό εμβολιασμού ή rapid test COVID-19 	Πλήρης. Λίστα αναμονής.
«Ανακούφιση»	Πειραιάς	Δήμος Πειραιά	20	<ul style="list-style-type: none"> Ενήλικες και οικογένειες Ηλικίες έως και 65 Αυτοεξυπηρετούμενοι Μόνο δημότες Πειραιά 	<ul style="list-style-type: none"> Ακτινογραφία θώρακος, δερματολογικές εξετάσεις, ψυχιατρική εκτίμηση Πιστοποιητικό εμβολιασμού COVID-19 	Πλήρης. Λίστα αναμονής.
Ξενώνας ΚΕΕΛΠΝΟ	Πειραιάς		14	<ul style="list-style-type: none"> Αποκλειστικά οροθετικοί Χρήστες ουσιών μόνο εάν έχουν υπαχθεί σε πρόγραμμα αποκατάστασης Αυτοεξυπηρετούμενοι 	<ul style="list-style-type: none"> Εξετάσεις μεταδοτικών νοσημάτων Πιστοποιητικό εμβολιασμού ή μοριακό τεστ COVID-19 	Σχεδόν πλήρης.
Υπνωτήριο Αστέρων UNESCO (Καμίνια)	Πειραιάς	Unesco Πειραιά	130	<ul style="list-style-type: none"> Ενήλικες. Όχι οικογένειες Δέχεται χρήστες ουσιών Αυτοεξυπηρετούμενοι 	<ul style="list-style-type: none"> ΑΜΚΑ Ακτινογραφία θώρακος, δερματολογικές εξετάσεις, ψυχιατρική εκτίμηση Πιστοποιητικό εμβολιασμού COVID-19 	Πλήρης. Λίστα αναμονής.

Υπνωτήριο Αστέγων UNESCO (Νίκαια)	Πειραιάς	Unesco Πειραιά	:		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ταυτοποιητικό έγγραφο ▪ ΑΜΚΑ ▪ Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης ▪ Δελτίο ανεργίας ▪ Εκκαθαριστικό σημείωμα ▪ Υπεύθυνη δήλωση αστεγίας ▪ Ακτινογραφία θώρακος, εξετάσεις μεταδοτικών νοσημάτων, αιματολογικές, ψυχιατρική εκτίμηση ▪ Πιστοποιητικό εμβολιασμού και μοριακό τεστ COVID-19 	
Κοινωνικός Ξενώνας Ενηλίκων Βουλαγμένης	Βουλαγμένη	Δήμος Βουλαγμένης	32	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενήλικες, Όχι οικογένειες ▪ Αυτοεξυπηρετούμενοι 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ταυτοποιητικό έγγραφο ▪ Ακτινογραφία θώρακος, εξετάσεις μεταδοτικών νοσημάτων, ψυχιατρική εκτίμηση 	Πλήρης. Λίστα αναμονής.

Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA)

Ιάσωνα Καλαμπόκα 30
82131 Χίος, Ελλάδα
+30 22711 03721
info@rsaegean.org
<http://rsaegean.org/>

**stiftung
PRO ASYL**

Ίδρυμα PRO ASYL

P.O. Box 16 06 24
Φρανκφούρτη 60069, Γερμανία
+49 69 2423150
europa@proasyl.de
<http://proasyl.de>